

ANTON TSJECHOV

DRIE ZUSTERS

vertaling en bewerking

Chiem van Houweninge en Ton Lutz

Personages

Personages

Prozorov, Andrei Sergejevitsj

Natasja, Natalja Ivanovna *zijn verloofde, later zijn vrouw*

Olga |

Masja | *zijn zusters*

Irina |

Koelygin, Fjodor Iljitsj *leraar aan het gymnasium, echtgenoot van Masja*

Wersjinin, Alexander Ignatjevitsj *overste, batterij-commandant*

Toezenbach, Nikolai Lwovitsj *baron, eerste luitenant*

Soljonij, Wasilij Wasiljevitsj *kapitein van de staf*

Tsjeboetikin, Ivan Romanovitsj *militair arts*

Fedotik, Alexei Petrovitsj *tweede luitenant*

Rode, Wladimir Karlovitsj *tweede luitenant*

Ferapont Spiridónitjs, *bode van 't districtsbestuur, oud*

Anfisa, Njanja *een oude vrouw van 80 jaar*

Plaats van handeling: hoofdstad van een gouvernement

eerste bedrijf

In het huis van Prozorov. Een salon met pilaren, waarachter een grote zaal te zien is. Middag; het is zonnig buiten, warm. In de zaal wordt de tafel gedekt voor de lunch. Olga, in het donkerblauwe uniform van lerares aan een meisjes-gymnasium, corrigeert, of ze nu loopt of staat, aan één stuk door schoolschriften; Masja, in een zwarte jurk, zit, met haar hoed op haar knieën, en leest in een boek; Irina, in een witte jurk, staat in gedachten.

olga Vader is vandaag precies een jaar geleden gestorven, vijf mei, jouw naamdag, Irina. Het was erg koud, het sneeuwde toen.

Ik dacht dat ik het niet zou overleven, jij was flauwgevallen, het was net of je dood was.

En kijk eens aan, één jaar later en de herinnering is vervaagd, je draagt weer een witte jurk, je gezicht straalt...

De klok slaat twaalf uur.

Toen sloeg de klok ook.

stilte

Ik weet het nog heel goed: ze droegen vader naar buiten, de muziek speelde, op het kerkhof werden saluutschoten gelost.

Hij was generaal, brigade-commandant,

toch liepen er maar weinig mensen achter de baar, het regende nog ook toen, heel hard en het sneeuwde.

irina Waarom al die dingen ophalen!

Achter de pilaren, bij de tafel in de zaal verschijnen baron Toezenbach, Tsjeboetikin en Soljonij.

olga Vandaag is het warm, je kan de ramen wijd openzetten, maar de berken lopen nog niet uit. Vader kreeg de brigade, verhuisde met ons vanuit Moskou naar hier, elf jaar geleden, en, ik weet het nog precies, begin mei, om deze tijd stond in Moskou alles al in bloei;

het was warm, alles baadde in het zonlicht.

Elf jaar zijn voorbijgegaan, en ik zie het allemaal nog voor me, alsof we gisteren pas zijn vertrokken. Lieve God!

Vanmorgen werd ik wakker, zag al dat licht, zag het voorjaar, en ik werd helemaal blij vanbinnen, ik kreeg zo'n verschrikkelijk heimwee naar onze geboortegrond.
tsjeboetikin Niks, geleuter!

toezenbach Natuurlijk, onzin.

Masja, in gedachten over haar boek gebogen, begint zacht een liedje te fluiten.

olga Niet fluiten, Masja. Hoe kun je!

stilte

Iedere dag op het gymnasium en dan 's avonds ook nog les geven – ik denk dat ik daar steeds die hoofdpijn van krijg, ik geloof dat ik al oud begin te worden. Echt waar, in de vier jaar die ik nu op het gymnasium werk, voel ik hoe ik iedere dag –

druppel voor druppel – iets van mijn kracht en mijn jeugd verlies.

En ik droom nog maar van één ding, steeds opnieuw en steeds sterker...

irina Naar Moskou gaan.

't Huis verkopen, achter alles hier een punt zetten en naar Moskou...

olga Ja! Heel gauw naar Moskou!

Tsjeboetikin en Toezenbach lachen.

irina Onze broer wordt professor, denk ik,

die blijft hier hoe dan ook niet wonen. Het probleem is alleen onze arme Masja.

olga Masja kan de hele zomer naar Moskou komen, elk jaar.

Masja begint zachtjes een liedje te fluiten.

irina Geve God, dat het allemaal zo uitkomt. *kijkt door het raam* Wat is het mooi weer vandaag. Ik weet niet, maar ik voel me vandaag zo fijn vanbinnen.

Vanmorgen besepte ik dat het vandaag mijn naamdag was en ineens voelde ik me blij en ik dacht aan onze kinderjaren, toen moeder nog leefde. En toen kwamen er zulke heerlijke gedachten in mij op, gedachten, heerlijk!

olga Je straalt helemaal vandaag, je ziet er opvallend mooi uit. En Masja is ook mooi. Andrei zou er ook goed uit kunnen zien, maar hij is zo dik geworden, dat staat hem niet. Ik daarentegen ben oud geworden, zo mager, vast en zeker omdat ik me zo erger aan de meisjes op het gymnasium. Ja, vandaag heb ik vrij, ik ben thuis en heb geen hoofdpijn, ik voel me jonger dan gisteren. Ik ben achtentwintig, maar... Alles is goed, alles komt van God, maar ik denk wel, als ik zou trouwen en de hele dag thuis kon zitten, zou dat veel beter zijn.

stilte

Ik zou mijn man liefhebben.

toezenbach *tegen Soljonij* Wat sla jij een wartaal uit zeg, het is te gek om naar te luisteren. *komt de kamer binnen* Dat vergat

ik nog te zeggen. Vandaag komt onze nieuwe batterij-commandant Wersjinin bij jullie op bezoek. *gaat aan de piano zitten*

olga Zo! Dat doet me plezier.

irina Is hij oud?

toezenbach Nee hoor, gaat wel. Hooguit veertig, vijfenveertig. *begint zachtjes te spelen* Zo te zien een aardige vent. In elk geval niet dom. Alleen praat hij wat veel.

irina 'n Interessante man?

toezenbach Ja hoor, alleen heeft hij een vrouw, schoonmoeder en twee dochtertjes. Behalve dat, is hij voor de tweede keer getrouwd. Waar hij maar op bezoek komt, vertelt hij dat hij een vrouw en twee dochtertjes heeft. Dat zal hij hier ook wel vertellen. Zijn vrouw heeft ze, naar het schijnt, niet allemaal op een rijtje, ze draagt een lange vlecht, net als een klein meisje, praat op gezwollen toon over hoogdravende zaken, filosofeert en onderneemt af en toe een paar zelfmoordpogingen, kennelijk alleen om haar man het leven zuur te maken. Ik was allang bij haar weggeweest, maar hij verdraagt het en beklagt zich alleen maar.

Soljonij komt met Tsjeboetikin uit de zaal de salon in.

soljonij Met één arm til ik maar vijftwintig kilo, maar met alle twee zo'n tachtig, negentig zelfs. Daaruit concludeer ik dat twee man niet tweemaal zo sterk zijn als één, maar driemaal, zo niet sterker...

tsjeboetikin *leest een krant terwijl hij loopt* Bij haaruitval... tien gram naftaline op een halve fles spiritus... oplossen en dagelijks gebruiken... *schrijft iets in zijn notitieboekje* Dat zullen we eens even opschrijven.

tot Soljonij Zoals ik dus zei, je doet de kurk

op de fles, en daar doe je een glazen buisje doorheen... Dan neem je gewoon een beetje fijngestampte aluin...

irina Ivan Romanitsj, lieve Ivan Romanitsj!

tsjeboetikin Wat is er, m'n meisje, m'n engeltje?

irina Zeg eens hoe het komt dat ik vandaag

zo gelukkig ben? Ik voel me net alsof ik in een zeilboot zit, boven mij de wijde blauwe lucht, en grote witte vogels die er langs trekken.

Hoe komt dat? Hoe?

tsjeboetikin *kust haar handen, teder* Mijn witte vogel...

irina Toen ik vanmorgen wakker werd, opstond en me waste, was het net of mij ineens alles duidelijk werd op deze wereld,

en ik weet nu hoe je leven moet. Lieve Ivan Romanitsj, ik weet alles. Een mens moet zijn best doen, werken in het zweet zijns aanschijns, wie hij ook is, want alleen daarin ligt de zin en het doel van zijn leven, zijn geluk, zijn zaligheid. Wat heerlijk, een arbeider zijn, opstaan bij het krieken van de dag en op straat stenen

gaan hakken, of een herder of onderwijzer en dan lesgeven aan kinderen, of machinist op een trein... mijn God, dit is het toch niet, dit is toch geen menswaardig bestaan, je kan beter een os zijn, beter een gewoon paard, en alleen maar werken, dan een jonge vrouw, die 's middags om twaalf uur opstaat, dan koffie drinkt op bed, en dan nog eens twee uur bezig is met haar toilet... O wat verschrikkelijk! Zoals bij warm weer een mens dikwijls snakt naar een beetje water, zo snak ik nu naar werk. En als ik van nu af aan niet vroeg opsta en ga werken, dan moet u maar een eind maken aan onze vriendschap, Ivan Romanovitsj.

tsjeboetikin *teder* Dat doe ik, dat doe ik...

olga Vader heeft ons geleerd om om zeven uur op te staan. Irina wordt nog altijd om zeven uur wakker, maar ze blijft dan minstens tot negen uur liggen om na te denken over het één of ander. En met een doodernstig gezicht! *lacht*

irina Jij ziet mij altijd nog als een klein meisje en vindt het raar als ik een ernstig gezicht trek. Ik ben twintig!

toezenbach Dat verlangen naar werk, O mijn God, ik begrijp haar zó goed! Ik heb nog nooit van mijn leven gewerkt. Geboren in Petersburg, een kille stad, de leegte zelf, in een familie, die nooit werk of wat voor zorgen dan ook gekend heeft. Ik weet nog goed: als ik met verlof thuiskwam was er altijd een lakei die mijn laarzen uittrok, ik was toen een grillig jongetje, maar mijn moeder keek vol eerbied naar me op en verbaasde zich erover als anderen me met andere ogen bekeken. Alle werk werd ver van mij gehouden. Ik werd ertegen beschermd. Maar voor altijd is

dat

nèt niet gelukt, nèt niet! De tijd is gekomen, er hangt iets in de lucht, iets enorms komt

er op ons af, een gezonde, sterke storm steekt er op, het komt, het is al vlakbij en dan zal heel gauw alle luiheid uit onze samenleving zijn weggevaagd, alle onverschilligheid, de vooroordelen tegen de arbeid, dat wegrotten van verveling.

Ik ga werken, en over vijftientig, dertig jaar tijd zal iedereen werken. Iedereen! tsjeboetikin Ik niet.

toezenbach U telt niet mee.

soljonij Over vijftientig jaar ben jij niet meer op deze wereld, goddank niet.

Binnen twee, drie jaar sterf jij aan een hartaanval, of

je maakt me zó driftig, dat ik je een kogel door je kop jaag. *haalt een flesje reukwater uit zijn zak en besprenkelt zijn borst en handen*

tsjeboetikin *lacht* Ik heb eigenlijk nooit iets uitgevoerd. Sinds de universiteit heb ik geen vinger meer uitgestoken, geen boek meer gelezen, alleen nog maar kranten...

haalt nog een krant uit zijn zak Hier... Ik weet uit de krant, dat er een zekere

Dobroljoebon heeft bestaan, maar wat hij nou eigenlijk geschreven heeft – ik weet het niet... God mag het weten...

Men hoort iemand van beneden tegen de zoldering kloppen.

Kijk eens aan... Ze roepen me beneden, er is iemand voor me. Ik ben zó weer

terug... wacht maar even... *gaat snel af, haalt onderwijl zijn hand door zijn baard*

irina Die voert wat in zijn schild, vast!

toezenbach Ja. Hij is zó plechtstatig de deur uitgegaan, die komt vast terug met een cadeautje voor je.

irina Wat vervelend!

olga Ja, dat is vreselijk! Altijd doet hij domme dingen.

masja Aan de golvende kust staat een groene eik met een schitterende ketting van goud om zijn stam... een schitterende ketting van goud... *staat op en begint zacht te zingen*

olga Je bent vandaag zo sloom, Masja.

Masja zet zingend haar hoed op

Waar ga je heen?

masja Naar huis.

irina Wat gek...

toezenbach Zomaar weggaan op iemands naamdag!

masja Wat maakt dat uit... Ik kom vanavond weer terug. Dag, m'n liefje. *kust*

Irina Ik wens je nogmaals veel gezondheid en geluk... Vroeger, toen vader nog leefde, kwamen er altijd wel zo'n dertig tot veertig officieren op onze naamdag, vrolijk, levendig was het hier, maar nu... anderhalve man en een paardenkop, en het is zo stil als in de woestijn... Ik

ga weg... Ik ben vandaag melancho-grieperig, enfin, vrolijk is anders, let maar niet op mij... *lacht door haar tranen heen* We praten later wel, tot ziens, het beste, mijn liefje, ik moet nog ergens naartoe.

irina *ontevreden* Nou, jij bent me d'r eentje...

olga *in tranen* Ik begrijp je wel, Masja.

soljonij Als een man filosofeert, dan komt daar filosofistiek uit voort, of wie weet, sofistiek, maar als een vrouw gaat filosoferen, of twee vrouwen, wat komt daaruit voort... Trek maar eens aan mijn vinger.

masja Wat bedoelt u daarmee, akelige, afschuwelijke man?

soljonij Niets. Er kwam geen woord meer uit zijn bek, want de beer zat op zijn nek.

stilte

masja *tot Olga, kwaad* Huil niet!

Anfisa en Ferapont komen op met een taart.

anfisa Hierheen, vaders. Kom binnen, je hebt schone voeten. *tot Irina* Namens de districtsraad van Protopopov, Michail Ivanitsj... een taart.

irina Dank je. Ga maar zeggen dat ik ze bedank. *neemt de taart aan*

ferapont Wat?

irina *luid* Ga ze maar bedanken!

olga Njanja, geef hem een stuk taart. Ferapont, ga weg, dan krijg je een stuk taart van haar.

ferapont Wat?

anfisa Kom, vaders. Ferapont Spiridonitsj. Kom maar... *gaat met Ferapont af*

masja Ik moet die Protopopov niet, die Michail Potapitsj of Ivanitsj. Die moet je niet uitnodigen.

irina Ik heb hem niet uitgenodigd.

masja Heel goed.

*Tsjeboetikin komt binnen, gevolgd door een soldaat met een zilveren samovar;
gemompel van verbazing of afkeuring.*

*olga slaat haar handen voor het gezicht Een samovar. Dat is verschrikkelijk! gaat
de zaal in naar de tafel*

irina Liefste Ivan Romanitsj, wat doet u nou toch!

toezenbach luid Ik heb het jullie toch gezegd.

masja Ivan Romanovitsj, dat u zich niet schaamt!

*tsjeboetikin Mijn goeie, lieve schatten, jullie zijn het enige wat ik heb, jullie zijn
voor mij het dierbaarste dat er op de wereld bestaat.*

*Ik ben bijna zestig, ik ben een oude man, een eenzame, oude niksnut... Het enige
goede aan mij is mijn liefde voor jullie, en als jullie er niet waren, dan was ik
allang niet meer op de wereld...*

*tot Irina Liefste, mijn kind, ik ken je vanaf de dag dat je geboren werd... ik heb je
nog in mijn armen gehouden... ik hield zielsveel van je moeder zaliger...*

irina Maar waarom zulke dure cadeau's!

tsjeboetikin in tranen, boos Dure cadeau's... Ach, schei toch uit jullie!

*tegen zijn oppasser Zet de samovar daar neer... aapt haar na Dure cadeau's...
De oppasser draagt de samovar de zaal in.*

*anfisa loopt door de salon Liefjes, een onbekende kolonel! Hij heeft zijn jas al
uitgetrokken, kinderen, hij komt hierheen. Arinoesjka, netjes zijn hoor, vriendelijk,
beleefd... terwijl ze weggaat En het is allang tijd om te gaan eten... Lieve God...*

toezenbach Dat zal Wersjinin zijn!

Wersjinin komt op.

toezenbach De luitenant-kolonel Wersjinin.

wersjinin *tegen Masja en Irina* Ik heb de eer mij voor te stellen: Wersjinin. Ik ben erg, erg blij, dat ik eindelijk eens bij u ben. Wat zijn jullie veranderd! Ojojoi!

irina Gaat u zitten, alstublieft. Wij zijn heel erg blij.

wersjinin *vrolijk* Ik ben blij, ik ben blij! Maar jullie waren toch met z'n drieën – drie zusters? Ik herinner mij – drie meisjes. De gezichten herinner ik me niet meer, maar wel, dat uw vader, kolonel Prozorov, drie kleine meisjes had, dat weet ik nog precies, dat heb ik met eigen ogen gezien. Wat vliegt de tijd. Ojoj, wat vliegt de tijd!

toezenbach Alexander Ignatjevitsj komt uit Moskou.

irina Uit Moskou? Komt u uit Moskou?

wersjinin Ja, uit Moskou. Uw overleden vader was daar batterij-commandant en ik was in diezelfde batterij officier.

tegen Masja Uw gezicht herinner ik mij nog wel een beetje, geloof ik.

masja Maar ik het uwe niet.

irina Olja! Olja! *roept naar de zaal* Olja, kom eens hier!

Olga komt uit de zaal.

irina Overste Wersjinin blijkt uit Moskou te komen.

wersjinin U moet Olga Sergejevna zijn, de oudste... dan bent u Marija... en u Irina – de jongste...

olga U komt uit Moskou?

wersjinin Ja. Ik ben in Moskou op school geweest en ben in Moskou in dienst
gegaan, heb er heel lang gelegen, kreeg tenslotte de batterij hier toegewezen – en
ben hierheen gekomen, zoals u ziet... Heel erg goed kan
ik me jullie eigenlijk niet meer herinneren,
ik herinner me alleen dat er drie zusters waren. Uw vader staat in mijn geheugen
gegrift; als ik mijn ogen dichtdoe zie ik hem zó voor me. Ik kwam vaak bij jullie
op bezoek in Moskou...

olga Ik meende, dat ik me iedereen daar nog herinnerde, maar nu opeens...

wersjinin Ik heet Alexander Ignatjevitsj...

irina Alexander Ignatjevitsj, u komt uit Moskou... wat is dat een verrassing!

olga Wij gaan namelijk weer terug naar Moskou.

irina We denken dat we er in de herfst al zullen zijn. 't Is onze geboortestad, we
zijn daar geboren... In de Oude Basmannaja-straat...

Beiden lachen blij.

masja Tot onze grote verrassing hebben we dus een stadgenoot ontmoet. *levendig*
Nu weet ik het weer! Weet je nog, Olga, we hadden het thuis altijd over 'de
verliefde majoor'. U was toen eerste luitenant en op iemand verliefd, en ik weet
niet waarom, maar iedereen plaagde u en noemde u majoor...

wersjinin Aha, aha... *lacht* De verliefde majoor, zo was het...

masja Toen had u alleen nog maar 'n snor... Oh, wat bent u oud geworden! *in*
tranen Wat bent u oud geworden!

wersjinin Ja, toen ze me de verliefde majoor noemden, was ik nog jong, en verliefd. Nu niet meer.

olga Maar u hebt nog niet één grijze haar. U bent ouder geworden, maar nog niet oud.

wersjinin In ieder geval wèl drieënveertig. Bent u al lang weg uit Moskou?

irina Elf jaar. Nou, wat is er nou, Masja, je huilt, gekke meid... *in tranen* Nou moet ik ook huilen...

masja Er is niks! En in welke straat woonde u?

wersjinin In de Oude Basmannaja.

olga Daar hebben wij ook gewoond...

wersjinin Ik heb ook een tijd in de Nemjetskajastraat gewoond. Van de Nemjetskaja liep ik dan naar de rode kazerne. Onderweg moest ik altijd over een sombere brug, onder die brug ging het water onheilspellend tekeer. Als je eenzaam bent, word je daar doodmelancholiek van.

stilte

Maar hier, wat een brede, wat een schitterende rivier! Een verrukkelijke rivier!

olga Ja, alleen is het koud! 't Is koud hier, en er zijn muggen...

wersjinin Ach kom nou! Een gezond en goed Slavisch klimaat, bos, de rivier... en ook berken. Vriendelijke, bescheiden boompjes, die berken, ze zijn me liever dan alle andere bomen. Het leven is hier mooi. Alleen is het merkwaardig, dat het station zo ver weg ligt, twintig werst ver... En niemand weet waarom.

soljonij Ik weet waarom.

Iedereen kijkt hem aan.

Omdat, als het station dichtbij zou zijn, dan was het niet ver weg, en als het ver weg ligt, dan is het namelijk niet dichtbij.

pijnlijke stilte

toezenbach 'n Grapjas, die Wasili Wasiljitsj.

olga Nu weet ik het ook weer. Ik weet 't weer.

wersjinin Ik heb uw moeder nog gekend.

tsjeboetikin Een lieve vrouw was ze. God hebbe haar ziel.

irina Mama ligt in Moskou begraven.

olga Op het Novo-Djevitsje-kerkhof...

masja Stel je voor, ik begin haar gezicht al te vergeten. Zo zal het ons ook vergaan.

Men zal ons vergeten.

wersjinin Ja. Men zal ons vergeten. Dat is ons lot nu eenmaal, daar is niets aan te doen.

Alles wat ons nu zo serieus voorkomt, zo betekenisvol, zo ontzettend belangrijk – het vergaat met de tijd, het zal vergeten worden of niet meer belangrijk lijken.

stilte

En het interessante is dat wij nu nog op geen stukken na weten wat ooit groot en belangrijk zal worden genoemd, en wat men erbarmelijk en belachelijk zal vinden. Vond men de ontdekkingen van een Copernicus, of neem nou Columbus, niet volslagen zinloos en lachwekkend in het begin, terwijl de onzin die één of andere

gek opschreef voor de hoogste waarheid werd versleten? En het kan best gebeuren dat men ons huidige leven, waar we nu betrekkelijk vrede mee hebben, mettertijd uiterst merkwaardig zal vinden, onbeholpen, onintelligent, niet zo erg puur, misschien zelfs zondig...

toezenbach Wie weet? Misschien vinden ze later ons leven wel groots, en gedenken ze ons met het grootste respect. Er zijn tegenwoordig geen martelingen meer, geen openbare terechtstellingen, geen veroveringsoorlogen, ofschoon, er is nog wel een heleboel ellende!

soljonij *met een hoog stemmetje* Tsjiep, tsjiep, tsjiep... Voeder een baron vooral niet met grutten, geef hem wat te filosoferen.

toezenbach Wasili Wasilitsj, alsjeblijft, laat me met rust... *gaat ergens anders zitten* Dit gaat me echt zo zoetjesaan vervelen.

soljonij *met een hoog stemmetje* Tsjiep, tsjiep, tsjiep...

toezenbach *tegen Wersjinin* De ellende die we vandaag de dag om ons heen zien – en dat is nogal wat! – is uiteindelijk een getuigenis van de hoge morele standaard die de maatschappij intussen bereikt heeft...

wersjinin Ja, ja, natuurlijk.

tsjeboetikin U hebt zo-even gezegd, baron, dat ons leven groots genoemd zou worden, maar de mensen zijn klein, nog altijd... *staat op* Kijk eens, hoe klein ik ben. Om mij te troosten moesten ze dus wel zeggen dat mijn leven groots is geweest, klaar als een klontje.

Achter het toneel klinkt vioolspel.

masja Dat is Andrei, die daar speelt, onze broer.

irina Hij is onze geleerde. Hij wordt vast nog eens professor. Papa was soldaat, maar zijn zoon heeft een maatschappelijke loopbaan gekregen.

masja Op verzoek van papa.

olga We hebben hem zó geplaagd vandaag.

Hij schijnt een beetje verliefd te zijn.

irina Op een meisje van hier. Ze komt heel waarschijnlijk vandaag op bezoek.

masja Ah, zoals die zich kleedt. Het is niet eens lelijk of ouderwets, het is gewoon zielig. Een soort rare, knalgele rok, met zo'n smakeloze franje en dan met een rode blouse. En haar wangen glimmen alsof ze geschrobd zijn! Andrei is niet verliefd op haar – dat kan ik

niet geloven, hij heeft toch smaak, hij doet maar een beetje alsof, hij wil ons ergeren, hij hangt de pias uit. Gisteren heb ik gehoord,

dat ze met Protopopov gaat trouwen, de voorzitter van de districtsraad. En dat zou prima zijn. *door de zijdeur* Andrei, kom hier! Lieverd, een ogenblikje!

Andrei komt op.

olga Dat is mijn broer, Andrei Sergejitsj.

wersjinin Wersjinin.

andrei Prozorov. *veegt het zweet van zijn gezicht* U bent onze nieuwe batterij-commandant?

olga Stel je voor, Alexander Ignatjevitsj komt uit Moskou.

andrei Ja? Nou, gefeliciteerd, dan zullen mijn zusters u wel niet meer met rust laten.

wersjinin Het is me vast al gelukt om uw zusters te vervelen.

irina Kijk eens, wat een leuk portretlijstje Andrei me vandaag heeft gegeven! *laat een klein lijstje zien* Heeft hij zelf gemaakt.

wersjinin *kijkt naar het portretlijstje en weet niet wat hij zeggen moet* Ja... 't is wat...

irina En het lijstje daar boven de piano heeft hij ook gemaakt.

Andrei maakt 'n afwijzend gebaar met zijn hand en gaat weg.

olga Hij is onze geleerde, hij speelt viool,

en maakt allerlei houtsnijwerk, in één woord, een meester op alle gebied, Andrei, ga niet weg! Hij heeft de gewoonte om altijd weg te lopen. Kom hier.

Masja en Irina pakken hem bij de arm en brengen hem lachend terug.

masja Kom, kom!

andrei Laat me alsjeblieft.

masja Wat ben jij een rare! Alexander Ignatjevitsj noemden we vroeger 'de verliefde majoor', maar hij was geen seconde boos.

wersjinin Geen seconde.

masja En ik noem jou nu 'de verliefde violist'!

irina Of de verliefde professor!...

olga Hij is verliefd! Androesja is verliefd!

irina *applaudisseert* Bravo, bravo! Bis! Androesjka is verliefd!

tsjeboetikin *loopt van achteren op Andrei toe en slaat beide armen om zijn middel*

De natuur heeft ons het leven voor de liefde slechts gegeven!

Hij schatert, hij houdt aldoor zijn krant in zijn hand.

andrei Nou, genoeg, genoeg... *veegt zijn gezicht af* Ik heb de hele nacht niet geslapen en ben niet, wat je noemt, helemaal mezelf.

Ik heb tot vier uur zitten lezen, toen ben ik gaan liggen, maar het ging niet. Er ging van alles door mijn hoofd, en dan wordt het hier zo vroeg licht, de zon schijnt regelrecht mijn slaapkamer in. Ik wil van de zomer zolang ik nog hier ben, een boek uit het Engels vertalen.

wersjinin U leest Engels?

andrei Ja. Onze vader, God hebbe zijn ziel, heeft ons, wat betreft onze opvoeding, nogal onder druk gezet. Het klinkt belachelijk en dom, maar ik moet echt zeggen, dat ik na zijn dood ben aangekomen, en nu, een jaar later ben ik dik, alsof mijn lichaam van deze druk is bevrijd. Dank zij mijn vader kennen mijn zusters en ik Frans, Duits en Engels. Irina kent ook nog Italiaans. Maar wat dat gekost heeft!

masja In deze stad drie talen kennen is overbodige luxe. Niet eens luxe, maar gewoon zinloos, te véél, zoiets als een zesde vinger.

We weten veel te veel overbodigs.

wersjinin Wat u zegt. *lacht* U weet veel te veel overbodigs! Ik geloof, dat er niet één stad is, hoe saai en somber ook, waar geen behoefte is aan verstandige en ontwikkelde mensen. Laten we eens aannemen: onder de honderdduizend inwoners van deze stad – ongetwijfeld achterlijk en onontwikkeld – zijn maar drie

mensen zoals u. Het spreekt vanzelf dat u die duistere massa om u heen niet de baas kunt; in de loop van uw leven zult u beetje bij beetje toe moeten geven, en langzaamaan zult u verloren gaan in die honderdduizend-koppige menigte, het leven zal u verstikken, maar daarom verdwijnen jullie nog niet en blijven jullie niet zonder invloed; na u komen er misschien zes mensen zoals u, dan twaalf enzovoorts, tot tenslotte mensen zoals jullie in de meerderheid zijn. Over tweehonderd, driehonderd jaar zal het leven op aarde onvoorstelbaar mooi en heerlijk zijn. De mens heeft recht op zo'n leven en als het er nog niet is, dan moet hij erop vooruit kunnen zien, het verwachten, ervan dromen, zich erop voorbereiden. Hij moet dus meer zien en weten dan zijn grootvader en vader gezien en geweten hebben. *lacht* En dan beklagt u zich dat u teveel overbodigs weet.

masja zet haar hoed af Ik blijf eten.

irina met een zucht Echt, dat zou je allemaal op moeten schrijven.

Andrei is weg, hij is onopgemerkt de kamer uitgegaan.

toezenbach Over vele jaren, zegt u, zal het leven op aarde mooi en heerlijk zijn.

Dat is waar. Maar om daar nu al deel aan te hebben, al is het ook maar vanuit de verte, moet men zich voorbereiden, mensen moeten werken...

wersjinin staat op Ja. Maar wat staan er hier een bloemen! *kijkt rond* En zo'n prachtig huis. Ik ben jaloers op jullie! Ik heb mijn hele leven alleen maar gehokt in kamers met twee stoelen, een divan en eeuwig walmende kachels. In mijn leven heb ik nou juist zulke bloemen altijd gemist... *wrijft in zijn handen* Ach! Nou ja!

toezenbach Ja, we moeten werken. U denkt zeker: nu wordt hij sentimenteel, die Duitser. Maar – erewoord – ik ben een Rus en spreek niet één woord Duits. Mijn vader is Russisch-Orthodox...

stilte

wersjinin *loopt over het toneel op en neer* Ik denk vaak: wàt, als wij ons leven nog eens over konden doen, maar dan bewust? Als het ene leven dat we al geleefd hebben, bij wijze van spreken een ruwe opzet zou zijn en het andere een verfijnd resultaat! Dan zou ieder van ons er in de eerste plaats voor zorgen zichzelf niet te herhalen, op zijn minst zou

hij voor zichzelf andere levensomstandigheden scheppen, hij zou zijn huis net zo inrichten

als hier, met bloemen en een zee van licht... Ik heb een vrouw, twee dochtertjes, mijn vrouw heeft een zwakke gezondheid enzovoort, enzovoort, ja, en als ik mijn leven over zou kunnen doen, dan zou ik niet trouwen... Nee, nee!

Koelygin komt op in leraarsuniform.

koelygin *gaat naar Irina toe* Lief schoonzusje, mag ik je feliciteren met je naamdag en je oprecht en van harte gezondheid toewensen met alles wat men een jong meisje op jouw leeftijd maar wensen kan. En je dan als geschenk dit boekje overhandigen. *geeft haar een boek* Het is de geschiedenis van ons gymnasium van de laatste vijftig jaar, door mij zelfgeschreven. Een onbeduidend boekje, geschreven omdat ik niets beters te doen wist, maar lees het toch maar.

Goedendag, beste mensen.

tot Wersjinin Koelygin, leraar aan het stedelijk gymnasium alhier. Hofraad.

tegen Irina In dit boekje vind je een lijst met de namen van allen die in deze vijftig jaar ons gymnasium hebben afgemaakt. Feci, quod potui, faciant meliora potentes.

kust Masja

irina Maar zo'n boek heb je me toch met Pasen al gegeven?

koelygin *lacht* 't Is niet waar! Als dat zo is, geef het dan maar weer terug, of nog beter, geef het aan de Kolonel. Alstublieft, Kolonel. Misschien leest u het ooit wanneer u zich verveelt.

wersjinin Dank u. *wil weggaan* Ik ben bijzonder blij met u kennisgemaakt te hebben...

olga Gaat u weg? Nee, nee!

irina U moet bij ons blijven eten. Alstublieft.

olga Hè toe, alstublieft!

wersjinin *maakt een buiging* Ik ben blijkbaar binnengevallen op een feestdag, uw naamdag. Neem me niet kwalijk, ik wist dat niet, ik heb u niet gefeliciteerd. *gaat met Olga de zaal in*

koelygin Vandaag, beste mensen, is het zondag, rustdag, laten we dus uitrusten, laten we genieten, ieder naar leeftijd en positie.

De vloerkleden zullen we voor de zomer moeten oprollen en wegbergen tot de winter... Met mottenballen of naftaline... De Romeinen waren gezond, omdat ze wisten te werken maar ook wisten te rusten, bij hun was het 'mens sana in corpore sano!' Er zat een bepaald patroon in hun leven. Onze rector zegt altijd: het belangrijkste in ieders leven – is vorm... Wat zijn vorm verliest

houdt op te bestaan – en in het dagelijks leven is het precies eender. *pakt Masja om haar middel en lacht* Masja houdt van mij, mijn vrouw houdt van mij. En de gordijnen bergen we ook op, samen met de vloerkleden... Ik ben vrolijk vandaag, in een uitstekende stemming.

Masja, om vier uur vanmiddag worden we bij de rector verwacht. Een wandeling voor de leraren met hun gezinnen.

masja Ik ga niet mee.

koelygin *bedroefd* Lieve Masja, waarom niet?

masja Dat zeg ik je straks wel... *boos* Goed,

ik ga mee, maar l  t me dan nu... *alsjeblieft...* *loopt bij hem vandaan*

koelygin En verder brengen we de avond bij de rector door. Ondanks zijn zwakke gezondheid spant deze man zich vooral in om het sociale leven te bevorderen. Een voortreffelijke briljante persoonlijkheid. Gisteren, na de lerarenvergadering, zei hij tegen me: ‘Ik ben moe, Fjodor Ijitsj! Moe!’ *kijkt op de klok aan de muur, daarna op zijn horloge* Jullie klok gaat zeven minuten voor. Ja, zei hij, moe!

achter het toneel vioolspel

olga Dames en heren, mogen wij u verzoeken, aan tafel alstublieft! Taart!

koelygin Ach, m’n lieve Olga, m’n liefje. Ik heb gisteren van de vroege ochtend tot elf uur ’s avonds gewerkt, ik was zó moe, en vandaag voel ik me gelukkig. *gaat de zaal in naar de tafel* M’n lieve...

tsjeboetikin *steekt de krant in zijn zak en kamt zijn baard* Taart? Uitstekend!

masja *tegen Tsjeboetikin, streng* Past u wel op: vandaag wordt er niets gedronken.

Hoort u? Drinken is niet goed voor u.

tsjeboetikin Ach wat! Dat is allang achter de rug. Al twee jaar ben ik niet boven mijn theewater geweest. *ongeduldig* Ach, Matoesjka, wat doet het er allemaal toe?

masja Hoe dan ook, pas op dat u niet drinkt. Pas op hoor! *kwaad, maar zo dat haar man het niet hoort* Alweer, verdomme, me de hele avond bij de rector vervelen!

toezenbach Ik zou niet gaan als ik u was... heel eenvoudig.

tsjeboetikin Ga niet, m'n kindje.

masja Ja, ja, ga niet... Dit vervloekte, ondragelijke leven... *gaat de zaal in*

tsjeboetikin *gaat haar achterna* Nou, nou!

soljonij *gaat de zaal in* Tsjiep, tsjiep, tsjiep...

toezenbach Hou op nu, Wasilitsj, zo is het wel genoeg.

soljonij Tsjiep, tsjiep, tsjiep...

koelygin *vrolijk* Op uw gezondheid, Kolonel! Ik ben pedagoog, en ben kind aan huis hier, ik ben de man van Masja. Ze is lief, bijzonder lief...

wersjinin Ik neem wat van die donkere vodka... *drinkt* Gezondheid!

tot Olga Ik voel me zo op mijn gemak bij jullie...

In de salon zijn alleen nog Irina en Toezenbach.

irina Masja is uit haar humeur vandaag.

Ze is op haar achttiende getrouwd, ze dacht toen dat hij de knapste man van de wereld was. Dat is nu anders. Hij is de beste, maar niet de knapste.

olga *ongeduldig* Andrei, kom nou toch eindelijk!

andrei *achter het toneel* Direct. *komt en gaat aan tafel zitten*

toezenbach Waar denk je aan?

irina Ach, niks. Ik mag die Soljonij van jullie niet en ik ben bang voor hem. Hij kraamt alleen maar onzin uit...

toezenbach Het is een vreemde man. Ik heb meelij met hem en ik erger me aan hem, maar ik heb vooral meelij met hem. Ik denk dat hij verlegen is... Als ik alleen met hem ben is hij altijd erg verstandig en vriendelijk, in gezelschap is hij grof, een schreeuwlelijk. Ga nog niet, wacht tot de anderen aan tafel zitten.

Laat me nog even bij je blijven. Waar denk je aan?

stilte

Jij bent twintig, ik nog geen dertig. Hoeveel jaren liggen er nog voor ons, een lange, lange rij van dagen, vervuld van mijn liefde voor jou...

irina Nikolai Lwovitsj, niet met mij over liefde praten.

toezenbach *luistert niet* Ik heb een hartstochtelijk verlangen naar leven, strijd, werken en dit verlangen is in mijn ziel versmolten met mijn liefde voor jou, Irina, en of het zo heeft moeten zijn, jij bent mooi en het leven is al net zo mooi, vind ik! Waar denk je aan?

irina Jij zegt: het leven is mooi. Goed, maar

als het nou alleen maar mooi lijkt. Wij zijn met drie zusters, voor ons is het leven nog niet mooi geweest, het heeft ons overspoeld als onkruid. De tranen rollen uit mijn ogen...

Hè, we moeten niet huilen.

veegt haastig haar gezicht af; glimlacht We moeten werken, werken... Daarom zijn we

zo verdrietig en zien we het leven zo somber in, omdat we niet weten wat werken is. Wij zijn geboren uit mensen die minachting hadden voor werk...

Natasja Ivanovna komt op; ze draagt een roze jurk, met een groene ceintuur.

natasja Ze gaan al zowat eten... Ik ben te laat... *kijkt vluchtig in de spiegel, doet haar*

kleren glad Mijn haar zit goed, geloof ik...

ziet Irina Lieve Irina Sergejevna, gefeliciteerd! *kust haar hartelijk en langdurig*

Wat hebben jullie veel visite, echt waar, ik geneer me... Dag baron!

olga *komt de salon in* Ah, daar hebben we Natasja Ivanovna ook! Dag liefje!

Ze kussen elkaar.

natasja Gefeliciteerd. Wat een groot gezelschap hier bij jullie, ik ben verschrikkelijk verlegen...

olga Welnee, het zijn allemaal goede kennissen. *op gedempte toon, verschrikt* Maar je hebt een groene ceintuur om! Liefje, wat vreselijk.

natasja Een slecht voorteken?

olga Nee, het kan gewoon niet... het staat zo raar...

natasja *huilerig* Ja? Maar hij is toch niet ècht groen, eerder dof.

Ze volgt Olga naar de zaal. In de zaal gaat men aan tafel; in de salon is geen mens meer.

koelygin Ik wens je, Irina, een goede bruidegom toe. Het wordt tijd dat je trouwt.

tsjeboetikin Natasja Ivanovna, ik wens jou ook een bruidegom toe.

koelygin Natasja Ivanovna heeft al een bruidegom.

masja *tikt met haar vork tegen haar bord* Ik drink een glas wijn! Nou! Ja, 't leven is mooi, al gaat 't mis.

koelygin Drie-minus voor gedrag, Masja.

wersjinin Die likeur is anders heerlijk.

Waar is die van gestookt?

soljonij Van kakkerlakken.

irina *huilerig* Bah, foei, wat afschuwelijk...

olga Vanavond eten we gebraden kalkoen en zoete appeltaart, goddank, ik ben vandaag de hele dag thuis, vanavond ben ik thuis... Dames en heren, komen jullie vanavond...

wersjinin Mag ik ook komen vanavond?

irina Ja, alstublieft.

natasja Het gaat hier allemaal zo gewoon.

tsjeboetikin De natuur heeft ons het leven voor de liefde slechts gegeven. *lacht*

andrei *boos* Mensen, houden jullie toch op!

Dat jullie er geen genoeg van krijgen!

Fedotik en Rode komen op met een grote bloemenmand.

fedotik Maar ze zitten al aan tafel.

rode *luid en met een aardappel in zijn keel*

Aan tafel? Ja, ze zitten al aan tafel.

fedotik Momentje; wacht. *maakt een foto* Eén. Wacht nog even... *maakt nog een foto* Twee! Daar gaat ie!

Ze pakken de mand op en gaan de zaal in, waar zij luidruchtig ontvangen worden.
rode *luid* Welgefeliciteerd, 't aller, allerbeste. Heerlijk weertje vandaag, fantastisch gewoon! Ik ben vandaag de hele morgen met de jongens van het gym wezen wandelen. Ik geef gymnastiek op het gym...

fedotik U mag u weer bewegen, Irina Sergejevna, toe maar. *maakt een foto* U ziet er vandaag opvallend aantrekkelijk uit.

haalt een bromtol uit zijn zak Verder hebben we hier nog een bromtol, wondermooi geluid...

irina Wat enig!

masja De groene eik aan het golvende zeestrand, in glanzende gouden ketens gevangen... in glanzende, gouden ketens... Waarom zeg ik dat nou steeds? De hele ochtend al heb ik die zin in mijn hoofd...

koelygin We zitten met z'n dertienen aan tafel.

rode *luid* Beste mensen, jullie geloven toch niet in die bijgelovigheden?
gelach

koelygin Met z'n dertienen aan tafel zitten betekent dat er een paar verliefden bij zijn. Maar u, Ivan Romanitsj, u bent het toch niet...

gelach

tsjeboetikin Ik ben een ouwe zondaar, maar waarom Natasja Ivanovna zo verlegen wordt, begrijp ik absoluut niet. *geschater*

Natasja loopt de zaal uit, de salon in, gevolgd door Andrei.

andrei Laat toch, je moet er gewoon niet op letten... Wacht... Kom hier, alsjeblieft.

natasja Ik schaam me dood. Ik weet niet wat er met me is, maar ze zitten me steeds uit te lachen. Dat ik zonet van tafel opstond, is niet zoals het hoort, maar ik kan niet... ik kan niet... *slaat haar handen voor haar gezicht*

andrei M'n lieve... alsjeblieft, ik smeeek je, wind je niet op. Geloof me, ze maken maar een grapje. 't Is niet kwaad bedoeld. M'n liefje, m'n schat, het zijn allemaal lieve, hartelijke mensen, die veel van mij houden en van jou ook. Kom hier bij het raam, hier kunnen ze ons niet zien... *kijkt om zich heen*

natasja Ik ben het niet gewend, zoveel mensen bij elkaar...!

andrei O jeugd, heerlijke, verrukkelijke jeugd! Mijn liefste, mijn schat, wind je toch niet zo op...! Geloof me, geloof me... Ik voel me zo fijn, mijn hart is boordevol liefde, ik ben in de zevende hemel... Oh, ze kunnen ons niet zien! Ze kunnen ons niet zien! Waarom, waarom ik zo verliefd op je geworden ben en wanneer ik verliefd op je geworden ben... Oh, ik begrijp er niets van... mijn allerliefste, m'n schat, m'n engel, jij wordt mijn vrouw! Ik hou van je, ik hou van je... zoals ik nog nooit van iemand gehouden heb...

Twee officieren komen binnen en blijven verbluft staan, als ze het kussende paartje zien.

tweede bedrijf

Zelfde decor als in het eerste bedrijf. Acht uur

's avonds. Achter het toneel wordt, nauwelijks hoorbaar, op een trekkharmonica gespeeld. Er is geen licht aan. Natasja Ivanovna komt op in een ochtendjas, met een kaars. Ze loopt naar de deur van Andrei's kamer en blijft staan.

natasja Androesja, wat doe je? Lees je? Niks, ik wou alleen maar... *loopt verder, doet een andere deur open. Kijkt naar binnen en doet de deur weer dicht* Als er maar geen licht brandt...

andrei *komt op met een boek in zijn hand* Wat is er, Natasja?

natasja Ik kijk of er nog ergens licht brandt... Het is carnaval, de hele week al doet niemand van de bedienden normaal, je moet verschrikkelijk goed opletten dat er niks gebeurt... Gisterennacht loop ik om twaalf uur door de eetkamer, brandt daar nog een kaars. En wie had die aangestoken? Ik ben er niet achter kunnen komen. *zet haar kaars neer* Hoe laat is het?

andrei *kijkt op zijn horloge* Kwart over acht.

natasja En Olga en Irina zijn nog niet thuis. Ze zijn er nog steeds niet. Altijd moeten ze werken, de arme stumpers. Olga heeft weer eens lerarenvergadering, Irina zit op haar postkantoor... *zucht* Vanmorgen zeg ik tegen je zuster: 'Pas op

jezelf,' zeg ik, 'Irina, m'n schatje.' Maar luisteren, ho maar.

Kwart over acht, zeg je? Ik ben bang, dat onze Bobik echt niet in orde is. Waarom is hij zo koud?! Gisteren had hij koorts en vandaag is hij van top tot teen koud...

Ik ben zo terug!

andrei Er is niets, Natasja. De jongen is zo gezond als een vis.

natasja Toch kunnen we hem beter op dieet zetten. Ik ben bang. En dan komt vanavond om tien uur ook nog die carnavalstroep hier aan huis, het zou beter zijn als ze dat niet deden, Androesja.

andrei Ik weet het echt niet. We hebben ze toch al uitgenodigd?

natasja Vanmorgen werd de kleine wakker en keek me aan en ineens lachte hij naar me; dus hij herkent me. 'Bobik,' zeg ik, 'goeiemorgen! Goeiemorgen, lieveling.' En hij lacht. Kinderen begrijpen alles, ze begrijpen alles precies. Begrijp je, Andrei, ik zeg je, die carnavalsgasten worden niet ontvangen.

andrei *besluiteloos* Dat moeten mijn zusters uitmaken. Die zijn hier de baas in huis.

natasja Ze begrijpen het best, ik zal het ze wel zeggen. Ze zijn zo lief... *doet een paar stappen* Ik heb voor vanavond bij het eten zure melk besteld. De dokter zegt dat je zure melk moet drinken, anders val je nooit af. *blijft staan* Bobik is zo koud. Ik ben bang dat zijn kamer veel te koud voor hem is. We zouden hem, in ieder geval tot het warmer wordt, in een andere kamer moeten leggen. Irina's kamer bijvoorbeeld is geschapen voor het kind, die is droog en heeft de hele dag zon. Ik

zal het haar zeggen, zij kan wel zolang bij Olga in de kamer... Die is overdag toch niet thuis, die slaapt hier alleen maar...

stilte

Androesjantjik, waarom zeg je niets?

andrei Zomaar, ik was in gedachten... En er valt ook niets te zeggen...

natasja Ja... ik wou je nog wat zeggen... Oh ja, die Ferapont van de districtsraad is hier,

hij wou je spreken.

andrei *geeuwt* Laat maar binnen.

Natasja gaat af. Andrei leest bij het licht van de kaars die Natasja vergeten heeft.

Ferapont komt binnen; hij draagt een oude, afgedragen jas, de kraag hoog op, zijn oren goed ingepakt.

andrei Dag, beste vriend. Wat is er?

ferapont Meneer de voorzitter laat u een boek brengen en wat papieren. Hier...
geeft hem het boek en een pakje

andrei Dank je, het is wel goed. Waarom kom je eigenlijk zo laat? 't Is al over achten.

ferapont Wat?

andrei *luider* Ik zeg, dat je laat bent, 't is al over achten.

ferapont Precies ja. Toen ik kwam, was het nog licht, maar ze zeiden maar steeds dat ik even moest wachten. Meneer is bezet, zeiden ze. Nou goed, zei ik, als-t-ie bezet is, dan is-t-ie bezet, ik heb geen haast. *denkt dat Andrei hem iets gevraagd heeft* Wat?

andrei Niks. Morgen is 't vrijdag, dan is er geen vergadering, maar ik ga toch...

dan heb ik iets te doen... Thuis verveel ik me...

stilte

Beste oude vriend, wat kan het toch raar lopen in het leven, wat kan een mens zich genomen voelen. Vandaag heb ik uit verveling, omdat ik niets beters te doen heb, dit boek in handen genomen – mijn oude voordrachten op de universiteit, wat heb ik moeten lachen... mijn God, ik ben secretaris van de districtsraad, van dezelfde raad waar Protopopov voorzitter van is, ik ben secretaris en het hoogste waar ik op kan hopen is – ooit lid van de raad te worden! Ik een lid van de districtsraad, ik die iedere nacht droom dat ik professor ben aan de Universiteit van Moskou, een beroemde geleerde, waar heel Rusland trots op is!

ferapont Dat zou ik niet weten... Ik hoor slecht...

andrei Als je goed horen kon, dan zou ik waarschijnlijk niet eens met je praten. Ik moet met iemand praten, maar mijn vrouw begrijpt me niet, voor mijn zusters ben ik op de één of andere manier bang, ik ben bang dat ze me uitlachen en voor schut zullen zetten... Ik drink niet... ik hou niet van kroegen, maar wat zou ik nu graag in Moskou zitten, mijn beste, bij Jestor of in de grote Moskowskoje.

ferapont Laatst vertelde een aannemer op het stadhuis, dat er in Moskou een stelletje kooplui pannenkoeken had gegeten; eentje die er veertig op had, moet gestorven zijn. Zo'n veertig of vijftig. Ik weet het niet meer precies.

andrei Je zit in Moskou, in een reusachtige zaal in een restaurant, je kent niemand, niemand kent jou, en toch voel je je niet vreemd. Hier ken je iedereen en iedereen kent jou, maar je bent een vreemde, een vreemde... Vreemd en eenzaam.

ferapont Wat?

stilte

En dezelfde aannemer heeft ook nog verteld – maar misschien liegt hij wel – dat er dwars door heel Moskou een touw gespannen was.

andrei Waarom dat?

ferapont Dat zou ik niet weten. De aannemer heeft het verteld.

andrei Onzin. *leest het boek* Ben je weleens in Moskou geweest?

ferapont *na een stilte* Nee. God heeft het niet gewild.

stilte

Kan ik gaan?

andrei Ja, toe maar. Het ga je goed.

Ferapont gaat af.

Het ga je goed. *terwijl hij leest* Morgenvroeg kom je al die papieren maar halen.

Ga maar...

stilte

Hij is weg.

Er wordt gebeld.

Ja, zo is het. *rekt zich uit en gaat, zonder zich te haasten, zijn kamer in*

Achter het toneel zingt een kindermeid het kind in slaap. Masja en Wersjinin komen

binnen. Terwijl ze samen praten, steekt het kindermeisje de lamp en de kaarsen aan.

masja Ik weet het niet.

stilte

Ik weet het niet. Natuurlijk, voor een groot deel gaat het erom waar je aan gewend bent. Na vaders dood, bijvoorbeeld, duurde het lang voor we eraan konden wennen dat we geen oppassers meer hadden. Maar dat daargelaten, geloof ik dat ik gelijk heb in wat ik zeg. Misschien is het ergens anders niet zo, maar bij ons in de stad zijn de netste, voornaamste en meest ontwikkelde mensen – de officieren.

wersjinin Ik zou wel iets willen drinken. Een glas thee zou er best in gaan.

masja *kijkt op de klok* Komt er zo aan. Ze hebben me laten trouwen toen ik achttien was, ik was bang voor mijn man, want hij was leraar, terwijl ik toen nog maar net van school af was. Hij leek me toen verschrikkelijk geleerd, verstandig en belangrijk. Nu is dat, jammer genoeg, anders.

wersjinin Tja... ja.

masja Ik heb het niet over mijn man, aan hem ben ik gewend, maar onder de burgers zijn er zoveel ruwe, onaardige, onopgevoede mensen. Door de minste grofheid raak ik van streek,

ik voel me beledigd, het doet me echt pijn als ik zie dat iemand niet fijngevoelig genoeg, niet zacht en vriendelijk genoeg is. Als ik tussen die leraren zit, de collega's van mijn man, weet ik gewoon niet waar ik het zoeken moet.

wersjinin Tja... Maar als je het mij vraagt, zijn ze allemaal hetzelfde, burgers en officieren, allemaal even oninteressant, tenminste in deze stad. Allemaal hetzelfde. Wanneer je de eerste de beste intellectueel hier hoort praten, of hij nou burger is of

officier, dan wordt hij doodmoe van zijn vrouw, doodmoe van zijn huis, doodmoe van zijn landgoed, doodmoe van zijn paarden... de Russische mens bezit in hoge mate de gave tot verheven gedachten, maar zeg me eens, waarom komt hij in het dagelijks leven niet tot een wat hoger niveau? Waarom niet?

masja Waarom niet?

wersjinin Waarom wordt hij doodmoe van zijn kinderen, doodmoe van zijn vrouw? En waarom worden zijn vrouw en zijn kinderen doodmoe van hem?

masja U bent een beetje uit uw humeur vandaag.

wersjinin Best mogelijk. Ik heb vanmiddag niet gegeten, sinds vanmorgen heb ik niets te eten gehad. Mijn dochter is een beetje ziek en als mijn meisjes ziek zijn, ben ik altijd onrustig, dan knaagt mijn geweten, omdat ze zo'n moeder hebben. Oh, als u haar vanmorgen gezien had! Zoiets minderwaardigs! Om zeven uur vanmorgen begon de ruzie en om negen uur heb ik de deur dichtgesmeten en ben weggegaan.

stilte

Ik praat hier nooit over, vreemd, alleen bij u beklaag ik me. *kust haar hand* Wees niet boos op me. Behalve u heb ik niemand, niemand...

stilte

masja Wat een lawaai, die wind in de kachel. Vlak voor vaders dood ging het ook zo tekeer in de schoorsteen. Net zoals nu.

wersjinin Bent u bijgelovig?

masja Ja.

wersjinin Merkwaardig. *kust haar hand* U bent een geweldige, fascinerende vrouw. Geweldig, fascinerend! Het is hier donker, maar ik zie uw ogen schitteren. masja *gaat op een andere stoel zitten* Hier is meer licht.

wersjinin Ik hou van je, ik hou van je, hou van je... Ik hou van je ogen, van iedere beweging van je, ik zie je voor me in mijn dromen... geweldige, fascinerende vrouw!

masja *lacht zachtjes* Als u zo tegen me praat, moet ik onwillekeurig lachen, maar aan de andere kant ben ik bang. Zeg het maar niet meer, alstublieft... *halfluid* Of zeg het maar wèl, wat kan het me schelen... *slaat haar handen voor haar gezicht* Wat kan het me schelen! Daar komt iemand, praat over iets anders...

Irina en Toezenbach komen door de zaal naar binnen.

toezenbach Ik heb een drie-dubbele achternaam. Ik heet baron Toezenbach-Krone-Altschauer, maar ik ben een echte Rus, net als jij, en wat voor een Rus. Van een Duitser is er niet veel in me over, misschien alleen het geduld en de hardnekkigheid waarmee ik je tot vervelens toe achterna loop. Iedere avond breng ik je thuis.

irina Wat ben ik moe.

toezenbach En iedere dag zal ik naar het postkantoor komen om je thuis te brengen. Tien, twintig jaar zal ik dat doen, tot je me wegjaagt... *ziet Masja en Wersjinin, blij* Zijn jullie daar? Goieienavond.

irina Zo, ik ben thuis, eindelijk.

tot Masja Er komt daarnet een vrouw bij me om een telegram te sturen naar haar broer in Saratow, dat haar zoon vandaag gestorven is, en die kon maar niet op het adres komen.

Dus heb ik het zonder adres gestuurd, gewoon naar Saratow. Zij huilen. En ik haar zonder enige reden afblaffen. ‘Ik heb geen tijd,’ zeg ik. Stom van me. Komen de carnavalsgasten vanavond bij ons?

masja Ja.

irina gaat in een stoel zitten Even zitten! Ik ben zo moe.

toezenbach Elke keer als jij van je werk komt zie je eruit als een klein, ongelukkig meisje...

stilte

irina Ik ben moe. Nee, ik hou niet van dat telegraafkantoor, ik hou er niet van.

masja Je bent mager geworden (...) *begint te fluiten* En jonger, en kijk je gezicht eens, nèt een klein jongetje!

toezenbach Dat komt door haar haar.

irina Ik moet een ander baantje zoeken, dit is niets voor mij. Wat ik gewild heb, waar ik van gedroomd heb, dat vind je daar helemaal niet. Werk zonder poëzie, geestdodend... *geklop tegen de vloer* Daar klopt de dokter.

tot Toezenbach Liefje, klop eens terug...

Ik kan niet... ik ben te moe...

Toezenbach klopt op de vloer.

Nu komt hij meteen. We moeten er op de een of andere manier iets aan doen. Onze Andrei was gisteren met de dokter op de club en daar hebben ze alweer geld verspeeld. Ze zeggen dat Andrei tweehonderd roebel heeft verloren.

masja *onverschillig* Wat wil je daar nou aan doen?

irina Twee weken geleden heeft hij verloren, in december heeft hij verloren. Als hij nou maar gauw alles verspeeld had, dan konden we misschien weg uit deze stad. Mijn God, ik droom iedere nacht van Moskou, ik word er stapelgek van. *lacht* In juni gaan we erheen, tot juni zijn het nog... februari, maart, april, mei... bijna een half jaar!

masja Een ding, we moeten ervoor zorgen dat Natasja er niets van merkt, van dat verloren geld.

irina Dat kan haar niets schelen, geloof ik.

Tsjeboetikin, blijkbaar net opgestaan – hij heeft na het eten een tukje gedaan – komt de zaal binnen en kamt zijn baard. Dan gaat hij aan tafel zitten en haalt een krant uit zijn zak.

masja Daar is hij... Heeft hij zijn huur betaald?

irina *lacht* Nee. Al acht maanden niet, geen kopeke. Heeft hij blijkbaar vergeten.

masja *lacht* Kijk hem er nou eens gewichtig bij zitten.

Allen lachen.

stilte

irina Waarom zegt u niets, Alexander Ignatjitsj?

wersjinin Weet ik niet. Ik wil thee. Mijn halve leven voor een glas thee! Sinds vanmorgen heb ik niets gegeten...

tsjeboetikin Irina Sergejevna!

irina Wat is er?

tsjeboetikin Kom eens hier, alsjeblieft.

Venez ici.

Irina gaat aan de tafel zitten.

Ik kan niet zonder je.

Irina legt kaarten uit voor een spelletje patience.

wersjinin Nou, als de thee toch niet komt, laten we dan wat filosoferen.

toezenbach Doen we, waarover?

wersjinin Waarover? Laten we een beetje dromen... bijvoorbeeld over – hoe het leven

er na ons uit zal zien, over tweehonderd, driehonderd jaar.

toezenbach Ja, nou... Na ons zullen de mensen in luchtballons vliegen, andere kleren dragen, misschien een zesde zintuig ontdekken en dat dan verder ontwikkelen, maar het leven zelf zal blijven zoals het is, moeilijk, raadselachtig en vol geluk. Ook over duizend jaar zal de mens nog verzuchten: ‘Ach, ’t leven is geen pretje.’ En tegelijk zal hij, net als nu, bang zijn voor de dood en niet willen sterven.

wersjinin *na enig nadenken* Wat zal ik je zeggen? Ik geloof, dat alles op aarde langzamerhand zal veranderen en al aan het veranderen is, voor onze ogen. Over tweehonderd, driehonderd, of misschien wel over duizend jaar – het gaat er niet

om hoe lang het duurt – zal er een nieuw, gelukkig leven beginnen. Natuurlijk doen wij dan allang niet meer mee, maar wij leven er nu wèl voor, we werken, ja lijden ervoor, wij scheppen het, dat leven – en daarin alleen ligt de bedoeling van ons bestaan en, als u wilt, ons geluk.

Masja lacht zachtjes.

toezenbach Wat nou?

masja Ik weet niet. Ik lach vandaag de hele dag al, de hele dag...

wersjinin Na mijn schoolopleiding ben ik gestopt, net als u, op de militaire academie ben ik nooit geweest; ik lees veel – de goede boeken uitkiezen kan ik niet – en ik lees misschien helemaal niet wat ik zou moeten lezen, maar hoe langer ik leef, des te meer wil ik weten. Mijn haar wordt al grijs, ik ben langzamerhand een oude man aan het worden, maar wat weet ik nog weinig, ach, ik weet bijna niks. En toch, de hoofdzaak, geloof ik, het belangrijkste weet ik wèl, dat weet ik heel zeker. En hoe graag zou ik jullie willen aantonen dat voor ons het geluk niet bestaat, niet bestaan kan en niet bestaan zal... Wij moeten alleen maar werken en werken. Het geluk, dat is bestemd voor ons verre nageslacht!

stilte

Niet voor mij, maar tenminste wel voor de kinderen van mijn kinderen.

Fedotik en Rode komen de zaal in; ze gaan zitten en beginnen zachtjes te zingen, zichzelf begeleidend op een gitaar.

toezenbach Volgens u mogen we niet eens dromen van het geluk! Maar als ik nou gelukkig ben!

wersjinin Nee!

toezenbach *slaat zijn handen in elkaar en lacht* Wij begrijpen elkaar kennelijk niet. Ja, hoe moet ik u overtuigen?

Masja lacht zachtjes. Toezenbach wijst dreigend naar haar met zijn vinger.

Lach maar.

tegen Wersjinin Niet alleen over tweehonderd of driehonderd, maar zelfs over een miljoen jaar zal het leven hetzelfde zijn als het was; het verandert niet, het blijft onveranderd zichzelf, het volgt zijn eigen wetten, waar wij geen enkele invloed op hebben en waar u in ieder geval nooit achterkomt. De trekvogels, de kraanvogels bijvoorbeeld, ze vliegen en vliegen, en wát voor grote of kleine gedachten er ook door hun kop gaan, ze vliegen door en weten niet waarom en waarheen. Ze vliegen en zullen blijven vliegen, wat voor filosofen er ook in hun midden mogen opduiken en die mogen filosoferen wat ze maar willen, als zij maar door kunnen blijven vliegen...

masja Maar alles heeft toch een bedoeling?

toezenbach Bedoeling? (...) Kijk, het sneeuwt. Wat is daar de bedoeling van?

stilte

masja Ik vind dat een mens moet geloven, of dat hij een geloof moet zoeken, anders is het leven leeg, leeg... Leven en niet weten waarom de kraanvogels vliegen, waarom er kinderen geboren worden, waarom er sterren aan de hemel staan... of je weet waarvoor je leeft, of het is allemaal nonsens, blablabla.

stilte

wersjinin Evengoed jammer als de jeugd voorbij is...

masja Gogol zegt ergens: ‘’t Is vervelend, vrienden, het leven hier op aarde.’

toezenbach En ik zeg: ‘Wat is ’t moeilijk om met jullie te discussiëren, vrienden!’

Ik geef het op.

tsjeboetikin *leest in de krant* Balzac is getrouwd in Berditsjev.

Irina begint zachtjes te zingen.

Dat moet ik meteen opschrijven. *schrijft op* Balzac is getrouwd in Berditsjev.

irina *legt patience, denkt na* Balzac is getrouwd in Berditsjev.

toezenbach De teerling is geworpen. Weet je; Masja Sergejevna, ik dien mijn ontslag in.

masja Dat heb ik gehoord, ja. Maar ik kan niet zeggen dat u daar goed aan doet. Ik hou niet van burgers.

toezenbach Wat maakt het uit... *staat op* Ik ben lelijk, wat ben ik nou voor een officier? Ach, wat maakt het uit, bovendien... Ik ga werken. Minstens één dag in mijn leven zo hard werken, dat ik ’s avonds thuiskom, uitgeput in mijn bed rol en meteen in slaap val. *gaat naar de zaal* Arbeiders slapen vast erg goed.

fedotik *tot Irina* Ik heb net in de Moskoulaan bij Pizjikov kleurpotloden voor je gekocht. En dit mesje, hier...

irina Je bent gewend me als een klein meisje te behandelen, maar ik ben nu toch al volwassen... *neemt de kleurpotloden en het mesje aan, blij* Wat leuk!

fedotik Voor mezelf heb ik ook een mes gekocht... Kijk, hier een mes, nog een mes, nog één, dat is om in je oren te peuteren, dit is een schaar-tje, en dit om je nagels mee schoon te maken...

rode *luid* Dokter, hoe oud bent u?

tsjeboetikin Ik? Tweeëndertig. *gelach*

fedotik Nu zal ik jou eens een andere patience laten zien... *legt een patience*
De samovar wordt binnengebracht; Anfisa is met de samovar bezig. Even later komt Natasja binnen en gaat zich ook met de samovar bemoeien. Soljonij komt binnen en gaat, na iedereen begroet te hebben, aan tafel zitten.

wersjinin Wat een wind!

masja Ja. De winter zit me tot hier. Ik ben al vergeten hoe de zomer eruitziet.

irina Die patience komt uit, zie ik. We gaan naar Moskou!

fedotik Nee, niet waar! Kijk, de acht ligt op schoppen twee. *lacht* Dus gaan jullie niet naar Moskou.

tsjeboetikin *leest in de krant* Tsitsikar. Daar heerst pokken.

anfisa *gaat naar Masja* Masja, kom thee drinken, kindje.

tot Wersjinin Mag ik u verzoeken, hoogedele... Neemt u me niet kwalijk, meneer, dat ik uw naam vergeten ben...

masja Breng het maar hier, Njanja. Ik ga daar niet naartoe.

irina Njanja!

anfisa Ik ka-hom!

natasja *tegen Soljonij* Baby's begrijpen alles precies. 'Goeiemorgen,' zeg ik, 'Bobik, goeiemorgen, mijn schattebout!' Toen keek hij me toch aan, op een

manier! U denkt, dat hier alleen maar de moeder in me spreekt, maar nee hoor, nee, ik verzeker het u! Het is een heel bijzonder kind.

soljonij Als dat kind van mij was, gooide ik het in een pan, braadde het en vrat het op. *loopt met zijn glas de salon in en gaat in een hoek zitten*

natasja *slaat haar handen voor haar gezicht* Onbeschofte, onopgevoede kerel.

masja Gelukkig is hij, die niet merkt of het winter of zomer is. In Moskou zou het weer me niets kunnen schelen, geloof ik...

wersjinin Ik las onlangs het dagboek van een Franse minister, dat hij in de gevangenis geschreven had. De minister was veroordeeld wegens het Panama-schandaal. Met wat een geestdrift en verrukking beschrijft hij de vogels die hij door zijn celraampje ziet en die hij vroeger als minister nooit opgemerkt had. Nu hij weer op vrije voeten is, merkt hij de vogels natuurlijk niet meer op. Zo zal jij niets meer van Moskou merken, als je daar eenmaal woont. Er bestaat geen geluk voor ons en het zal ook niet bestaan, ernaar verlangen is het enige.

toezenbach *pakt een bonbonnière van tafel* Waar zijn toch die bonbons?

irina Soljonij heeft ze opgegeten.

toezenbach Allemaal?

anfisa *terwijl ze de thee serveert* Een brief voor u, meneer.

wersjinin Voor mij? *pakt de brief aan* Van mijn dochter. *leest* Ja, natuurlijk...
Neem mij niet kwalijk, Masja Sergejevna, ik ga er stilletjes vandoor. Thee kan ik nu niet door mijn keel krijgen. *staat opgewonden op* Altijd hetzelfde liedje...

masja Wat is er dan? Is het geheim?

wersjinin Mijn vrouw heeft weer vergif ingenomen. Ik moet gaan. Ik ga onopvallend weg. Verschrikkelijk vervelend allemaal. *kust Masja de hand* Mijn lieve, wondermooie, allerbeste... Ik ga hierlangs – stilletjes... *gaat weg*

anfisa Waar gaat hij nou naartoe? En ik heb net thee voor hem ingeschonken... Dat is me er ook één...

masja *driftig* Hou op! Dat loopt maar rond te scharrelen hier, geen moment laat je iemand met rust. *gaat met haar glas naar de tafel* Je verveelt me, ouwe.

anfisa Waarom ben je nou beledigd, liefje?

andrei's stem Anfisa!

anfisa *doet hem na* Anfisa! Zit daar maar in z'n eentje... *gaat af*

masja *in de zaal, aan tafel, geïrriteerd* Mag ik er misschien ook even bij! *veegt de kaarten op tafel door elkaar* Hebben jullie de hele tafel nodig voor die kaarten? Drink jullie thee liever uit.

irina Masja, je bent kwaad!

masja Als ik kwaad ben, praat dan niet tegen me. Blijf uit mijn buurt...

tsjeboetikin *lacht* Blijf uit haar buurt, blijf uit haar buurt...

masja U bent zestig jaar maar u gedraagt u als de eerste de beste snotneus, u kraamt verdomme alleen maar onzin uit!

natasja *zuchtend* Lieve Masja, waar zijn zulke uitdrukkingen in een gesprek nou voor nodig? Met jouw knappe gezichtje zou je in een beschaafd, ontwikkeld gezelschap, ik zeg het maar ronduit, het stralende middelpunt kunnen zijn, als je

maar niet zulke woorden gebruikte. Je vous prie, pardonnez-moi, Marie, mais vous avez des manières un peu grossières.

toezenbach *zijn lach onderdrukkend* Geef mij eens... geef mij... daar staat, geloof ik, cognac...

natasja Il paraît, que mon Bobik déjà ne dort pas, hij is wakker geworden. Hij is niet in orde vandaag. Ik moet naar hem toe, excuseer mij... *gaat af*

irina En waar is Alexander Ignatjitsj naartoe?

masja Naar huis. Er is weer eens wat met zijn vrouw.

toezenbach *gaat naar Soljonij, met een kleine karaf cognac in zijn hand* Jij zit aldoor in je eentje, denkt over iets na, maar niemand weet waarover. Laten we vrede sluiten. Laten we een glas cognac drinken.

Ze drinken.

Ik zal vanavond piano moeten spelen, de hele nacht door misschien wel, allerlei leuke moppies... nou ja, vooruit maar.

soljonij Waarom vrede sluiten? Ik heb geen ruzie met je.

toezenbach Je geeft me altijd een gevoel of er iets tussen ons is voorgevallen. Je hebt een vreemd karakter, dat zal je moeten toegeven.

soljonij *declameert*

Vreemd ben ik, wie niet!

Niet boos zijn, Aleko!

toezenbach Wat heeft Aleko er nou mee te maken?

stilte

soljonij Als ik met iemand alleen ben is er niets aan de hand, dan ben ik net als ieder ander, maar in gezelschap ben ik neerslachtig, verlegen en... dan flap ik er van alles uit. Maar dat neemt niet weg dat ik eerlijker ben en meer allure bezit dan een heleboel andere mensen. En dat kan ik bewijzen ook.

toezenbach Ik ben vaak kwaad op je, voort-durend zoek je ruzie als we in gezelschap zijn, maar ik vind je op de één of andere manier toch wel aardig. Nou ja, vooruit maar, vanavond ga ik me bezatten. Laten we drinken.

soljonij Laten we drinken.

Ze drinken.

Ik heb nooit iets tegen jou gehad, baron. Maar ik heb net zo'n karakter als Lermontov. *zacht* Ik lijk zelfs een beetje op Lermontov... dat zeggen ze tenminste... *haalt een parfumsflesje uit zijn zak en besprenkelt z'n handen*

toezenbach Ik neem m'n ontslag. Basta! Vijf jaar heb ik erover zitten dubben, en eindelijk de beslissing genomen. Ik ga werken.

soljonij *declameert*

Niet boos zijn, Aleko...

Vergeet ze, vergeet ze, je dromen...

Terwijl ze praten komt Andrei zachtjes binnen, met een boek, en gaat bij een kaars zitten.

toezenbach Ik ga werken...

tsjeboetikin *komt met Irina de salon in* En wat we te eten kregen, heerlijk, echt Kaukasisch: uiensoep, met daarna gebraden vlees, tsjechartma.

soljonij Tsjeremsja is helemaal geen vlees, maar een plant, zoiets als onze ui.

tsjeboetikin Nee, m'n engel. Tsjechartma is geen ui, maar gebraden schapenvlees.

soljonij En ik zeg u: tsjeremsja is een ui.

tsjeboetikin En ik zeg je: tsjechartma is schapevlees.

soljonij En ik zeg u: tsjeremsja is een ui.

tsjeboetikin Wat zit ik hier eigenlijk te bekvechten. Jij bent nooit in de Kaukasus geweest en je hebt ook nooit tsjechartma gegeten.

soljonij Gegeten heb ik het nooit, nee, omdat ik het niet door mijn keel kan krijgen. Tsjeremsja stinkt net als knoflook.

andrei *smekend* Genoeg, mijne heren! Alstublieft!

toezenbach Wanneer komen de carnavals-gasten?

irina Ze hebben beloofd, tegen een uur of negen: dus zometeen.

toezenbach *omhelst Andrei* Ach huisje,

mijn huisje. Mijn nieuwe huisje is gebouwd!

andrei *danst en zingt*

Niet van stenen, niet van stenen,

mijn nieuwe huisje is van hout...

tsjeboetikin *danst*

En met tralies voor de ramen!

toezenbach *kust Andrei* Verdomme nog an toe, laten we drinken, Androesja.

Broederschap, op onze vriendschap. Ik ga met je mee naar Moskou, Androesja, naar de universiteit.

soljonij Naar welke? Er zijn in Moskou twee universiteiten.

andrei In Moskou is maar één universiteit.

soljonij En ik zeg – twee.

andrei Drie voor mijn part. Zoveel te beter.

soljonij Er zijn in Moskou twee universiteiten. *gemompel en gesis* Er zijn in Moskou twee universiteiten: één oude en één nieuwe. Maar als niemand wil luisteren, als mijn woorden jullie irriteren, kan ik ook mijn mond houden. Ik kan zelfs naar een andere kamer gaan... *gaat weg door een van de deuren*

toezenbach Bravo, bravo! *lacht* Nou kom op, mensen, daar gaat-ie, ik ga zitten spelen! 'n Type hoor, die Soljonij... *gaat aan de piano zitten, speelt een wals*
masja *danst de wals in haar eentje*

De baron is als een kanon,
als een kanon, als een kanon.

Natasja komt binnen.

natasja *tot Tsjeboetikin* Ivan Romanitsj! *zegt iets tegen hem, gaat dan zachtjes weg*
Tsjeboetikin tikt Toezenbach op z'n schouder en fluistert hem iets in het oor.

irina Wat is er?

tsjeboetikin We moeten weg, 't is tijd. Slaap wel.

toezenbach Goeienacht. 't Is tijd om te gaan.

irina Zeg, wacht eens even... En de carnavalsgasten? (...)

andrei *verlegen* De carnavalsgasten komen niet. Weet je, liefje, Natasja zegt, dat Bobik een beetje ziek is en daarom... Kort en goed,
ik weet het niet en het kan me niet schelen ook.

irina *haalt haar schouders op* Bobik ziek!

masja Wat krijgen we nu? We worden er uitgegooid, we moeten dus weg!

tegen Irina Bobik is niet ziek, maar zij... Hier! wijst op haar voorhoofd

Burgerjuffrouw!

Andrei gaat door de rechterdeur zijn kamer binnen, gevolgd door Tsjeboetikin; in de zaal neemt men afscheid van elkaar.

fedotik Wat jammer! Ik had op een leuke avond gerekend, maar als het kindje ziek is, natuurlijk, dan... Ik breng morgen wat speelgoed voor hem mee...

rode *luid* Ik heb vandaag na het eten een extra tuk gedaan zeg, ik dacht, dat wordt dansen, de hele nacht. 't Is nog maar net negen uur!

masja Ga mee de straat op, dan praten we daar wel. Kunnen we afspreken wat we gaan doen.

Stemmen klinken: 'Vaarwel! Tot ziens!' Men hoort het vrolijke lachen van Toezenbach. Allen gaan af. Anfisa en het kamermeisje ruimen de tafel af, doen de lichten uit. Men hoort de kindermeid zingen. Andrei, hoed op en jas aan, komt samen met Tsjeboetikin voorzichtig binnen.

tsjeboetikin Trouwen, daar ben ik nooit aan begonnen omdat het leven als een bliksemflits aan mij voorbij is gegaan, ja, en ook omdat ik zo waanzinnig veel van je moeder heb gehouden, maar die was getrouwd...

andrei Trouwen is nergens goed voor. Nergens goed voor. 't Is alleen maar vervelend.

tsjeboetikin Best mogelijk, maar de eenzaamheid. Je kan filosoferen zoveel als je wilt, eenzaamheid is iets verschrikkelijks, m'n beste... Hoewel, eigenlijk... natuurlijk, het is precies hetzelfde!

andrei Kom, gauw!

tsjeboetikin Waarom die haast? We komen er heus wel.

andrei Ik ben bang dat mijn vrouw ons tegen zal houden.

tsjeboetikin Ah!

andrei Ik speel vandaag niet, ik ga er alleen maar bij zitten. Ik ben niet in orde...

Ivan Romanitsj, wat moet ik toch doen tegen die kortademigheid?

tsjeboetikin Daar vraag je me wat! Ik

weet het niet meer, beste kerel. Dat ben ik vergeten.

andrei Laten we door de keuken gaan.

Er wordt gebeld, dan nog eens; men hoort stemmen, gelach. Ze gaan weg.

irina *komt op* Wat is dat?

anfisa *fluistert* De carnavalsgasten!

Er wordt gebeld.

irina Njanetsjka, zeg maar dat er niemand thuis is. En of ze het ons niet kwalijk willen nemen.

Anfisa gaat af. Irina loopt in gedachten op en neer; ze is opgewonden. Soljonij komt binnen.

soljonij *verbaasd* Niemand hier... Waar zijn ze dan allemaal?

irina Naar huis gegaan.

soljonij Vreemd. Ben je hier alleen?

irina Ja.

stilte

Goeienacht.

soljonij Ik heb me zo even onbeheerst, ontactisch gedragen. Maar jij bent niet zoals die anderen, jij staat erboven, jij bent zuiver, jij ziet wat wààr is... Alleen jij kan mij begrijpen. Ik hou van je... intens, diep, oneindig... ik hou van je...

irina Goeienacht! Ga weg!

soljonij Ik kan niet leven zonder jou. *volgt haar* O, mijn geluk! Mooie, wondermooie, heerlijke ogen... nog nooit heb ik bij een vrouw zulke ogen gezien...

irina *koud* Hou op, Wasili Wasilitsj!

soljonij Voor het eerst praat ik tegen je over mijn liefde en 't is net of ik niet meer op aarde ben, maar op een andere planeet. *wrijft over zijn voorhoofd* Nou ja, het doet er ook niet toe. Liefde laat zich natuurlijk niet dwingen... Maar gelukkige medeminnaars zijn er niet bij... die zijn er bij mij niet bij... Ik zweer je bij alles wat me heilig is, een medeminnaar vermoord ik... Oh, een wonder ben je!

Natasja loopt met een kaars door de kamer,

doet één voor één alle deuren open en kijkt naar binnen, maar die van de kamer van haar man loopt ze voorbij.

natasja Daar zit Andrei. Laat hem maar lezen. O, pardon, Wasili Wasilitsj, ik wist niet dat u hier was, ik ben in négligé...

soljonij Kan me niet schelen. Goeienavond.

Hij gaat af.

natasja En jij bent doodmoe, m'n lieve,
arme kind! *kust Irina* Je moet maar zo
vroeg mogelijk naar bed gaan.

irina Slaapt Bobik?

natasja Hij slaapt, ja. Maar hij slaapt erg onrustig. Á propos, liefje, ik had het je
allang willen zeggen, maar of jij bent er niet, of ik heb geen tijd... De kinderkamer
is voor Bobik veel te koud nu, geloof ik, en te vochtig. En jouw kamer is ideaal
voor een kind. Lieve schat van me, trek voorlopig bij Olga in!

irina *begrijpt het niet* Bij wie?

natasja Jij trekt bij Olga in, voorlopig, en Bobik krijgt jouw kamer. Het is zo'n lief
hummeltje, ik zeg vandaag tegen hem:

'Bobik, jij schat van me! Schat van me!'

En hij kijkt me àn met zijn kleine oogjes.

Er wordt gebeld.

Dat zal Olga zijn. Wat is ze laat!

Het kamermeisje gaat naar Natasja toe en fluistert iets in haar oor.

natasja Protopopov? Wat een rare kwast. Protopopov is er; hij vraagt of ik met hem
meega 'een ritje maken in de troika.' *lacht* Gek zijn ze, die kerels...

Er wordt gebeld.

Daar is iemand. Misschien dat ik toch maar een kwartiertje meega... *tegen het
kamermeisje* Zeg maar, dat ik meteen kom...

Er wordt gebeld.

Daar gaat de bel... dat moet Olga zijn.

Ze gaat af.

Het kamermeisje loopt vlug de kamer uit. Irina zit in gedachten verzonken. Koelygin en Olga komen binnen, even later Wersjinin.

koelygin Wat zullen we nu hebben! En ze zeiden dat jullie een feestje gaven.

wersjinin Dat is raar, een half uurtje geleden moest ik eventjes weg en toen zat iedereen nog te wachten op de carnavalsgasten.

irina Ze zijn allemaal weg.

koelygin Is Masja ook weg? Waar is ze naartoe? En waarom wacht Protopopov beneden in die troika? Op wie wacht hij?

irina Niet al dat gevraagd... ik ben moe.

koelygin Nou zeg, prinses op de erwt...

olga De vergadering heeft tot nu toe geduurd. Ik ben doodop. Onze directeur is ziek, nu moet ik haar vervangen. Mijn hoofd, een hoofdpijn dat ik heb... *gaat zitten* Andrei heeft gisteren tweehonderd roebel verloren... de hele stad praat erover...

koelygin Ja, ik ben ook erg moe van die vergadering.

Hij gaat zitten.

wersjinin Mijn vrouw heeft me daarnet aan het schrikken willen maken, ze had zich bijna vergiftigd. Nu is het over, ik ben blij toe, dan kan ik weer even op adem komen... Dus, we moeten gaan? Nou, alle goeds, met uw welnemen. Fjodor Iljitsj, kom mee, dan gaan we nog ergens heen. Thuis zitten kan ik toch niet, dat kan ik absoluut niet... Gaat u mee?

koelygin Ik ben moe. Ik ga niet mee.

Hij staat op.

Ik ben moe. Is mijn vrouw naar huis gegaan?

irina Ik denk het.

koelygin *kust Irina de hand* 't Ga je goed. Morgen en overmorgen kunnen we de hele dag uitrusten. 't Beste! *gaat weg* Ik heb zo'n zin in een glas thee! Ik had erop gerekend een avond in aangenaam gezelschap door te brengen en nu... O fallacem hominum spem! Vierde naamval, een uitroep.

wersjinin Dan ga ik dus maar alleen. *gaat, fluitend, met Koelygin af*

olga Een hoofdpijn heb ik, een hoofdpijn... Andrei heeft geld verloren... de hele stad praat erover... Ik ga naar bed. *loopt weg* Morgen ben ik vrij... oh, mijn God, wat heerlijk! Morgen vrij, overmorgen vrij... Ik heb hoofdpijn, hoofdpijn... *gaat af*

irina *alleen* Allemaal weg. Niemand meer.

Op straat klinkt een accordeon, de kindermeid zingt een liedje.

natasja *loopt in een bontjas en met een bontmuts op door de zaal, het kamermeisje achter zich aan* Ik ben over een half uurtje weer thuis. Ik ga alleen maar even een ritje maken. *gaat af*

irina *alleen, vol verlangen* Naar Moskou! Naar Moskou! Naar Moskou!

derde bedrijf

De kamer van Olga en Irina. Links en rechts staat een bed, voor beide bedden een kamerscherm. Het is nacht, tegen drieën. Achter het toneel horen we klokken luiden, alarm voor de brand die al lang tevoren is uitgebroken. Op een divan ligt Masja, zoals gewoonlijk, gekleed in het zwart. Olga en Anfisa komen binnen.

anfisa Nu zitten ze beneden, onder de trap... Ik zeg: 'Kom toch boven,' zeg ik, 'zo gaat het toch niet,' – en maar huilen. 'Onze papa,' zeggen ze, 'we weten niet waar hij is. O, Lieve Heer,' zeggen ze 'als hij maar niet verbrand is.' Hoe komen ze erop! En op de binnenplaats zitten er ook nog een paar – die hebben zowat niks aan hun lijf.

olga *pakt kleren uit de kast* Hier die grijze,

pak aan... En deze hier... die blouse... Neem die rok ook mee, Njanetsjka... Het is me wat, grote God! De hele Kyrсановskistraat moet afgebrand zijn... Pak aan... Dit ook... *gooit de kleren over Anfisa's armen* Die arme Wersjinins zijn zich doodgeschrokken... Het scheelde een haar of hun huis was ook afgebrand. Ze moeten maar hier blijven slapen... je kan ze nu niet naar huis laten gaan... Van de arme Fedotik is alles verbrand, die heeft niets meer over...

anfisa Je moet Ferapont roepen, Oljoesjka, dat krijg ik alleen nooit voor elkaar...

olga *belt* Er is toch niemand die luistert... *door de deur* Kom binnen, jullie
daarbuiten!

*door de open deur is een raam te zien, met de rode weerschijn van het vuur; men
hoort de brandweer voorbijgaan* Wat verschrikkelijk!

Ik word er doodzenuwachtig van!

Ferapont komt binnen.

olga Pak aan en breng naar beneden. Daar onder de trap zitten de meisjes

Kolotilin... geef maar aan hun... En dit ook...

ferapont Begrepen. In 1812 stond Moskou ook in brand. Lieve God nog an toe! De
Fransen wisten niet wat ze zagen.

olga Ga weg, doe wat je gezegd is.

ferapont Uw dienaar. *gaat af*

olga Njanetsjka, lieverd, geef alles maar.

Wij hebben niets nodig, geef alles maar weg, Njanjetsjka... Ik ben moe, ik kan
bijna niet meer op mijn benen staan. De Wersjinins kan je nu niet naar huis laten
gaan... De meisjes leggen we in de salon, en Alexander Ignatjevitsj beneden bij de
baron... Fedotik ook nog bij de baron... of misschien in de zaal... De dokter is
uitgerekend vandaag dronken, stomdronken, bij hem kan niemand terecht. En de
vrouw van Wersjinin kan ook in de salon (...)

anfisa *uitgeput* Oljoesjka, liefje, jaag me niet weg! Jaag me niet weg!

olga Praat geen onzin, Njanja. Niemand zal jou weggagen.

anfisa *legt haar hoofd tegen Olga's borst* M'n lieve, m'n schat, ik doe toch niets. Ik werk toch... Als ik op een dag niet meer sterk genoeg ben, zegt iedereen: weg jij! En waar moet ik dan heen? Waarheen? Tachtig jaar. Eenentachtig (...)
olga Ga even zitten, Njanjetsjka... Je bent moe, arme schat... *helpt haar te gaan zitten* Rust wat, lieve, wat zie je bleek!

Natasja komt binnen.

natasja Ze zeggen dat er zo vlug mogelijk een comitee gevormd moet worden om de slachtoffers van de brand te helpen. En waarom niet? 't Is een hele mooie gedachte.

In ieder geval arme mensen moeten geholpen worden, dat is de plicht van de rijken. Bobik en Sofosjka slapen, die slapen alsof er niets gebeurd is. We hebben zoveel mensen in huis, overal waar je komt is het stampvol. En er heerst nog influenza ook in de stad, ik ben bang dat de kinderen het ook zullen krijgen.

olga *die niet naar haar luistert* In deze kamer zie je niets van de brand, hier is het rustig...

natasja Ja... Ik moet eruitzien als een varken... *voor de spiegel* Ze zeggen dat ik dikker geworden ben... maar dat is niet waar! Nog geen millimeter! En Masja slaapt, die is doodop, de stakker... *tegen Anfisa, koud* Hoe durf je te gaan zitten in mijn aanwezigheid? Sta op! Weg!

Anfisa gaat af.

stilte

En waarom jullie deze oude vrouw nog houden, ik begrijp het niet.

olga *verbijsterd* Neem me niet kwalijk, maar ik begrijp niet precies...

natasja Ze is hier voor niets en niemendal.

Ze is een boerin, ze hoort in het dorp te wonen... Verwennerij, dat is het! Ik hou van orde in huis! Ik moet geen overbodige mensen om me heen! *aait Olga over haar wang* Arme schat, je bent moe! Onze directrice is moe!

Als mijn Sofotsjka groot is en naar het gymnasium gaat, ben ik vast bang voor je.
olga Ik word geen directrice.

natasja Jij wordt gekozen, Oljetsjka. Dat is een uitgemaakte zaak.

olga Dan weiger ik. Ik kan het niet... dat gaat mijn krachten te boven... *drinkt water* Je was daarnet zó grof tegen Njanja. Neem me niet kwalijk, maar ik kan zoiets niet verdragen, het werd me gewoon zwart voor mijn ogen.

natasja *opgewonden* Vergeef me, Olga, vergeef me. Ik heb je niet willen kwetsen.
Masja staat op, pakt haar kussen en gaat weg,
ze is boos.

olga Begrijp het toch, liefje... we zijn misschien raar opgevoed maar ik kan daar niet tegen. Als iemand zo'n houding aanneemt krijg ik het benauwd, ik word er misselijk van... dan zakt me gewoon alle moed in de schoenen.

natasja Vergeef me, vergeef me... *kust haar*

olga Iedere, ook maar de minste grofheid, één tactloos woord al maakt me van streek...

natasja Ik zeg vaak dingen die niet nodig zijn, dat is zo, maar zeg nou zelf, liefje, ze zou toch beter in het dorp kunnen gaan wonen.

olga Ze is al dertig jaar bij ons.

natasja Maar ze kan toch niet meer werken nu! Of ik begrijp jou niet, of jij wilt mij niet begrijpen. Ze is niet in staat om te werken, ze slaapt alleen maar, of zit maar wat te zitten.

olga Nou, láát haar dan toch zitten.

natasja Wat láát haar toch zitten? Ze hoort toch bij het personeel? *in tranen* Ik begrijp je niet, Olja. Ik heb een kindermeid, een voedster, we hebben een kamermeisje, en een kokkin... Waar hebben we dat ouwe mens nog voor nodig? Waarom?

Achter het toneel luiden de alarmklokken.

olga Ik ben vannacht zowat tien jaar ouder geworden.

natasja We moeten één ding goed afspreken, Olja. Jij het gymnasium, ik het huis; jij bemoeit je met je school, ik doe het huishouden. En als ik iets zeg over het personeel, dan weet ik waar ik het over heb, dan weet ik waar ik het over heb. Die oude dievegge is morgen hier wèg, die oude totebel... *stamp met haar voet* Die heks!... Denk erom dat je me niet razend maakt! Denk erom! *beheerst zich* Echt, als jij niet naar beneden verhuist zullen we elkaar steeds in de haren blijven zitten. Het is verschrikkelijk.

Koelygin komt binnen.

koelygin Waar is Masja? 't Wordt zo zoetjes aan tijd om naar huis te gaan. De brand neemt af, zeggen ze. *rekt zich uit* Er is maar één blok huizen afgebrand, en dat met die wind... In het begin dacht iedereen, de hele stad staat straks in brand. *gaat zitten* Ik ben doodop. Oljetsjka, m'n liefje... Ik denk zo vaak: Als Masja er

niet was, dan zou ik met jou trouwen, Oljetsjka... Je bent een hele goede vrouw...

Ik ben doodmoe. *luistert*

olga Wat is er?

koelygin Uitgerekend vandaag heeft de dokter te diep in het glaasje gekeken, hij is stomdronken. Uitgerekend vandaag! *staat op* Ik geloof dat hij naar boven komt...

Horen jullie? Ja, hij komt naar boven... *lacht* 't Is me er eentje, echt waar. *loopt naar de kast en gaat in een hoek staan* Ik verstop me. Wat een boef.

olga Twee jaar lang heeft hij niet gedronken, en nu ineens begint hij weer... *gaat met Natasja tot achter in de kamer. Tsjeboetikin komt binnen; hij loopt zonder te slingeren,*

alsof hij nuchter was, door de kamer, blijft staan, kijkt, loopt dan naar de wastafel en begint zijn handen te wassen.

tsjeboetikin *somber* Naar de verdoemenis met ze, allemaal... Naar de gloeiende verdommenis. Ze denken maar, die is dokter, die kan elke ziekte genezen, maar ik heb geen idee, ik ben alles vergeten, ik weet niets meer van alles wat ik gestudeerd heb, helemaal niets.

Olga en Natasja gaan af zonder dat hij het merkt.

Naar de verdoemenis allemaal. Afgelopen woensdag heb ik in Zasyp een vrouw behandeld – ze is gestorven, en het is mijn schuld dat ze gestorven is. Ja... Ik wist van alles en nog wat, zo'n vijftwintig jaar geleden, maar nu weet ik niks meer, niks meer. Misschien ben ik wel geen mens, maar denk ik alleen maar dat ik armen en benen en een hoofd heb; misschien besta ik helemaal niet, maar denk ik alleen maar dat ik loop, en eet, en slaap. *huilt* Oh, ik wou dat ik niet bestond. *houdt op*

met huilen, somber De duivel mag het weten... Eergisteren, de conversatie in de club, Shakespeare, Voltaire... Ik heb ze niet gelezen, nooit heb ik één letter van ze gelezen, maar ik trok een gezicht alsof ik ze wel gelezen had. En de anderen net zo. Zo banaal! Zo platvloers! En toen moest ik weer denken aan die vrouw die ik 's woensdags heb laten creperen... en alles kwam weer bij me boven, ik voelde me zo ellendig, zo weerzinwekkend, zo afschuwelijk... dat ik de hort op ben gegaan en me vol heb laten lopen...

Irina, Wersjinin en Toezenbach komen op; Toezenbach in een nieuw burgerpak volgens de laatste mode.

irina Hier kunnen we wel gaan zitten. Hier komt niemand binnen.

wersjinin Als de soldaten er niet geweest waren, was de hele stad afgebrand.

Fantastische jongens!

Hij wrijft van genoeg in zijn handen.

Prachtkerels! Jaja, fantastisch!

koelygin *gaat naar ze toe* Hoe laat is het, mensen?

toezenbach Bij vieren. Het wordt al licht.

irina Ze zitten allemaal in de zaal, niemand wil weg. Die Soljonij van jullie zit er ook... *tegen Tsjeboetikin* U moet gaan slapen, dokter.

tsjeboetikin Niks daarvan... Dank je wel. *kamt zijn baard*

koelygin *lacht* Lekker getetterd, hè, Ivan Romanitsj! *slaat hem op de schouder*

Uitstekend hoor! In vino veritas, zeiden de oude Romeinen.

toezenbach Iedereen vraagt me een concert te organiseren ten bate van de slachtoffers van de brand.

irina Wie moet daar dan...

toezenbach Waar een wil is, is een weg. Masja Sergejevna speelt volgens mij heel mooi piano...

koelygin Prachtig speelt ze!

irina Ze is het onderhand verleerd. Al drie jaar heeft ze niets gespeeld... of vier...

toezenbach Hier in de stad heeft niemand een idee van muziek, geen sterveling, maar ik wèl, ik weet er wèl iets van af en ik verzeker u op mijn woord van eer dat Masja Sergejevna geweldig speelt, een natuurtalent.

koelygin Gelijk heeft u, baron. Ik hou erg veel van Masja. Het is een lieve vrouw.

toezenbach Zo verrukkelijk te kunnen spelen en je dan tegelijkertijd realiseren, dat er niemand is, niemand die je begrijpt.

koelygin Ja... Maar past het haar wel om aan zo'n concert mee te werken?

stilte

Ik weet dat zo net nog niet, beste mensen. Misschien is het wel goed. Ik moet zeggen, onze rector is een goed mens, een bijzonder goed mens zelfs, heel verstandig ook, maar hij heeft zo zijn principes... Natuurlijk gaat het hem eigenlijk niets aan, maar als jullie het goed vinden, zou ik het toch wel eerst even met hem willen bespreken.

Tsjeboetikin pakt een porseleinen klokje in zijn hand en bekijkt het.

wersjinin Ik heb me zo smerig gemaakt met die brand, ik zie er niet uit!

stilte

Gisteren heb ik terloops gehoord dat onze brigade mogelijk overgeplaatst wordt naar ergens ver hiervandaan. De een zegt naar Polen, anderen zeggen weer Tsjita.

toezenbach Heb ik ook gehoord. Tja. Dat wordt een lege boel hier in de stad.

irina Wij gaan ook weg.

tsjeboetikin *laat de klok op de grond in stukken vallen* Die is er geweest.

stilte

Iedereen is pijnlijk getroffen en met de situatie verlegen.

koelygin *zoekt de scherven bij elkaar* Zo'n kostbaar stuk... Ach, Ivan Romanitsj,

Ivan Romanitsj! Nul-min voor gedrag!

irina Dat was de klok van mama!

tsjeboetikin Mogelijk... Van mama, mij best, van mama! Misschien heb ik hem

helemaal niet stuk laten vallen, en lijkt het alleen maar zo dat ik hem stuk heb laten

vallen. Misschien verbeelden we ons alleen maar dat we bestaan en zijn we er in

werkelijkheid helemaal niet. Niets weet ik, geen mens die iets weet. *in de*

deuropening Wat kijken jullie nou? Natasja heeft een verhouding met Protopopov

en jullie zien het niet... jullie zitten daar maar met jullie ogen in je zak...

en Natasja heeft een verhouding met Protopopov... *zingt*

Wie zou er nog een dadeltje lusten...

gaat af

wersjinin Ja... *lacht* Wat is het eigenlijk toch allemaal vreemd!

stilte

Toen de brand uitbrak, rende ik vlug naar huis; ik kom er aan, kijk rond – ons huis

is heel en onbeschadigd en buiten gevaar, maar mijn twee meisjes staan op de

drempel, met alleen maar een hemd aan, hun moeder is er niet, er rennen mensen

voorbij, paarden, honden en op de gezichten van de meisjes onrust, verschrikking,

een hulpeloos smeken en weet ik wat nog meer; mijn hart kromp in elkaar toen ik die gezichtjes zag. Mijn God, dacht ik, wat zullen deze kinderen allemaal in hun leven nog moeten meemaken! Ik pak ze op, loop met ze weg en denk alleen maar: wat zullen ze nog allemaal moeten meemaken op deze wereld!

De klokken luiden.

stilte

Ik kom hierheen, zit hun moeder daar, ze schreeuwt tegen me, is boos.

Masja komt binnen, met haar kussen en gaat op de divan zitten.

wersjinin En toen mijn meisjes daar zomaar in hun ondergoed op de drempel stonden en de straat rood zag van het vuur, het was een verschrikkelijk lawaai, toen realiseerde ik me dat er jaren geleden net zulke toestanden geweest moeten zijn, als de vijand ergens onverwacht binnenviel, en plunderde en brand stichtte...

Maar wat een essentieel verschil tussen wat geweest is en ons leven van nu.

En het zal niet eens zo lang duren, zo'n twee, driehonderd jaar, of ze zullen op ons huidige leven precies zo terugkijken, met afgrijzen en een spottend lachje – alles van nu zal ongepolijst en plomp lijken, ongemakkelijk en vreemd. O, wat een leven zal dat zijn, wat een leven! *lacht* Neem me niet kwalijk, ik ben aan het filosoferen geslagen. Laat me even gaan, beste mensen. De lust om te filosoferen is me de baas, ik ben er precies voor in de stemming.

stilte

Alsof ze allemaal in slaap zijn gevallen. Ik zeg dus: wat een leven zal dat zijn.

Denk het je maar eens in... Mensen zoals jij zijn er op het ogenblik maar drie in deze stad, maar in de komende generaties zullen het er meer zijn, steeds meer en

meer, en er komt een tijd waarin alles anders zal zijn. Jullie ideeën zullen gelden, naar jullie ideeën zal men leven, maar dan ben jij ook alweer ouderwets, en worden er mensen geboren die nog beter zijn... *lacht* Ik ben vandaag in een unieke bui. Ik heb zo'n zin om te leven... *zingt*

Aan liefde kan geen mens ontkomen,
van liefde zal hij altijd dromen...

lacht

masja Tram-tam-tam.

wersjinin Tam-tam.

masja Tra-ra-ra?

wersjinin Tra-ta-ta... *lacht*

Fedotik komt binnen.

fedotik *danst* Verbrand, verbrand!

Alles, de hele boel! *gelach*

irina Wat zijn dat voor grapjes! Alles verbrand?

fedotik Alles, de hele boel! Niets is er meer over. Mijn gitaar is verbrand, mijn foto's zijn verbrand, al mijn brieven... Ik wou u een notitieboekje geven... ook verbrand.

Soljonij komt binnen.

irina Nee, alstublieft, ga weg Wasili Wasilitsj. U mag hier niet binnenkomen.

soljonij Waarom de baron wel en ik niet?

wersjinin Inderdaad, we moeten maar eens gaan. Hoe gaat het met de brand?

soljonij Die wordt minder, zeggen ze. Nee, dat is werkelijk heel vreemd, waarom de baron wel en ik niet? *haalt het flesje parfum uit zijn zak en besprenkelt zich*
wersjinin Tram-tam-tam.

masja Tram-tam.

wersjinin *lacht, tot Soljonij* Kom mee, we gaan naar de zaal.

soljonij Goed, maar het wordt genoteerd.

‘Ik zou hier best dieper op in willen gaan, maar ben bang dat de ganzen aan het snateren slaan!’ *met een blik op Toezenbach* Tsjiep, tsjiep, tsjiep... *af met Wersjinin en Fedotik*

irina De hele kamer ruikt naar die Soljonij... *verbaasd* De baron slaapt! Baron!
Baron!

toezenbach *doet zijn ogen open* Ik ben zo moe... De steenfabriek... Ik fantaseer niet,

nee echt, ik ga binnenkort naar de steenfabriek, ik ga werken... Ik heb al één gesprek met ze gehad. *tot Irina, teder* Je bent zo bleek, zo mooi, betoverend... Je bleke gezicht is net een licht in het donker. Je hebt zorgen, je bent niet tevreden met je leven... O, laten we samen gaan, laten we samen gaan werken! (...)

masja Nikolai Lwovitsj, ga weg!

toezenbach Jij hier? Ik zag je niet. *kust Irina de hand* Het ga je goed, ik ga... Nu ik je zo aankijk, moet ik ineens denken, hoe je op een keer, lang geleden al, op je naamdag zo dapper en vrolijk over de vreugde van de arbeid sprak... En wat een gelukkig leven me toen voor ogen stond! Waar is het gebleven? *kust Irina de hand*

Je hebt tranen in je ogen. Ga slapen, het wordt al licht... het is haast ochtend... Als het mij toch eens vergund zou zijn mijn leven voor je te geven!

masja Nikolai Lwovitsj, ga nou toch! Het is werkelijk...

toezenbach Ik ga al... *gaat weg*

masja *gaat liggen* Slaap je, Fjodor?

koelygin Hè?

masja Ga nou naar huis.

koelygin M'n lieve Masja, m'n brave Masja...

irina Ze is doodop... Laat haar toch, ze heeft rust nodig, Fedja.

koelygin Direct... Mijn lieve, mijn allerliefste vrouw, ik hou van je, je bent mijn enige...

masja *boos* Amo, amas, amat, amamus, amatis, amant.

koelygin *lacht* Nee echt, ze is verbazingwekkend. Zeven jaar ben ik met haar getrouwd en het is net of we pas gisteren elkaar ons jawoord hebben gegeven. Erewoord, nee, echt, je bent een verbazingwekkende vrouw! Ik ben tevreden, tevreden, tevreden!

masja Het zit me tot hier, tot hier, tot hier... *komt overeind, spreekt zittend verder*
En het wil maar niet uit mijn hoofd...

Ellendig gewoon... het zit als een spijker in mijn hersens, ik kan het niet meer voor me houden. Ik bedoel, over Andrei... Neemt bij

de bank een hypotheek op dit huis en zijn vrouw heeft het geld ingepikt, het huis is

toch niet van hem alleen, maar van ons vieren! Daar had hij aan moeten denken, als hij een beetje behoorlijke vent is.

koelygin Maar lieve Masja. Wat wil je nou toch? Androesja zit tot aan zijn nek in de schulden, enfin... God sta hem bij.

masja Het is in ieder geval een schandaal. *gaat liggen*

koelygin We zijn niet arm. Ik werk, geef mijn lessen op het gymnasium, daarnaast geef ik nog bijles... Ik ben een eerlijk, eenvoudig mens. Omnia mea mecum porto, zagezegd.

masja Ik heb niets nodig, maar ik kan het niet uitstaan, het is onrechtvaardig.

stilte

Ga weg, Fjodor.

koelygin *kust haar* Je bent moe, ga een half uurtje liggen, ik ga wel even hiernaast zitten, ik wacht wel, slaap wat... *gaat weg* Ik ben tevreden, tevreden, tevreden. *af*

irina Het is waar, wat is onze Andrei verpieterd, wat een slappeling, wat een oude man is hij geworden naast die vrouw! Vroeger was al zijn werk gericht op een professoraat en gisteren stond hij op te scheppen, dat hij eindelijk lid was geworden van de districtsraad waar Protopopov notabene voorzitter van is... De hele stad praat erover, iedereen lacht hem uit en de enige die niets weet en ziet is hij... En vandaag is iedereen naar de brand gerend, maar hij zit op zijn kamer en maakt zich nergens zorgen over. Hij speelt viool. *nerveus* O, verschrikkelijk, verschrikkelijk, verschrikkelijk! *huilt* Ik kan niet meer, ik kan het niet meer verdragen! (...) Ik kan niet meer, ik kan niet meer!

Olga komt binnen en ruimt haar nachtkastje op.

irina *snikt luid* Gooi me maar de deur uit, gooi me maar de deur uit, ik kan niet meer!...

olga *geschrokken* Wat heb je, wat heb je? Liefje?!

irina *snikkend* Waar is het gebeven? Waar is het allemaal gebeven? Waar is het? O, mijn God, mijn God! Ik ben alles vergeten, vergeten... ik ben helemaal in de war... Ik weet niet meer wat 'raam' is in het Italiaans, of hier, 'plafond'... Ik vergeet alles, iedere dag meer en meer, en het leven gaat voorbij en komt nooit meer terug, nooit, nooit gaan we naar Moskou... Ik zie het, we gaan er niet heen...

olga Liefje, liefje...

irina *probeert zich te beheersen* O, ik ben zo ongelukkig... Ik kan niet werken, ik zal ook nooit werken. Het is genoeg nu, genoeg! Ik was telegrafiste, ik heb nu een baantje op het stadhuis, maar ik haat en veracht alles wat ze me te doen geven. Ik ben al vierentwintig, heb altijd gewerkt, maar mijn hersens zijn uitgedroogd; ik ben mager, lelijk, oud, en verder niks, niks, geen enkele voldoening, de tijd gaat voorbij en het is net alsof je wegglijdt uit een mooi en waarachtig leven, steeds verder naar de afgrond, steeds verder. Ik ben zo wanhopig, en ik begrijp niet dat ik nog leef, dat ik me nog niet van kant heb gemaakt...

olga Huil niet, kindje, huil niet... Het doet me zo'n pijn.

irina Ik huil niet... ik huil niet... Klaar... Zie je wel, ik huil al niet meer, het is over... over...

olga Liefste schat, ik zal je eens iets zeggen als zuster, als vriendin, één goede raad: trouw met de baron.

Irina huilt zachtjes.

olga Je hebt toch respect voor hem, en je waardeert hem... Erg knap is hij niet, dat is waar, maar hij is zo door en door fatsoenlijk, zo oprecht... je trouwt toch niet uit liefde maar gewoon om je plicht te vervullen. Ik meen het, ik zou ook zonder liefde trouwen. Wie mij ook zou vragen, ik zou met hem trouwen, als hij maar een fatsoenlijke man was. Al was hij oud, zou ik nog met hem trouwen...

irina Ik heb al die tijd gewacht tot we naar Moskou zouden gaan, daar zou ik de ware man ontmoeten, ik heb van hem gedroomd, van hem gehouden... Maar nu beseft ik dat het onzin is, allemaal onzin...

olga *omhelst haar zusje* M'n lieve mooie schat van een zusje van me, ik begrijp het allemaal; toen baron Nikolai Lwovitsj uit de militaire dienst was gestapt en in burger bij ons kwam, toen vond ik hem zo lelijk, dat ik gewoon begon te huilen... Hij vroeg: 'Waarom huilt u?' Wat moest ik daarop zeggen! Maar als God zou willen dat hij met je ging trouwen, dan zou ik gelukkig zijn. Want dat is iets anders, iets heel anders...

Natasja komt met een kaars uit de deur rechts, loopt zwijgend over het toneel en verdwijnt door de deur links.

masja *komt overeind* Die loopt hier rond of zij de brand heeft gesticht.

olga Masja, je bent een domoor, de grootste domoor van de hele familie, neem me niet kwalijk dat ik het zeg.

stilte

masja Ik heb iets op te biechten, lieve zusjes. Iets dat me als een steen op mijn hart ligt. Alleen jullie wil ik het vertellen en verder nooit meer, aan niemand... Ik moet

het nu zeggen. *zacht* 't Is mijn geheim, maar jullie moeten alles weten... Ik kan het niet meer voor me houden...

stilte

Ik ben verliefd, verliefd. Ik hou van die man... jullie hebben hem net nog gezien. Nou ja, wat geeft het, ik hou van Wersjinin...

olga gaat achter haar kamerscherm Laat dat, hou op, ik wil het niet horen.

masja Wat kan ik eraan doen! *grijpt naar haar hoofd* Eerst vond ik hem een beetje vreemd, toen kreeg ik meelij met hem... toen werd ik verliefd... verliefd op zijn stem, op wat hij zei, op zijn ongeluk, zijn twee dochtertjes...

olga achter het kamerscherm Ik luister toch niet naar je. Wat voor bespottelijks je ook zegt, ik luister toch niet...

masja Ach, wat ben je dom, Olja! Ik hou van hem – het is mijn noodlot. Er was niet aan te ontkomen... En hij houdt ook van mij... Verschrikkelijk allemaal. Of niet? Het is toch verschrikkelijk? *neemt Irina bij de arm en trekt haar naar zich toe* O, liefste zusje...

Wat maken wij toch van ons leven... wat

moet er van ons terechtkomen... Als je de

één of andere roman leest, vind je het al gauw achterhaald en voor de hand

liggend, maar als je zelf verliefd wordt, dan ontdek je dat je nog van niks weet en

dat je het allemaal alleen moet beslissen... M'n lieve, lieve zusjes...

Ik heb het jullie gezegd en verder zwijg ik als het graf... Vanaf nu doe ik precies als de gek van Gogol... zwijgen... zwijgen (...)

Andrei op, gevolgd door Ferapont

andrei *boos* Wat moet je? Ik begrijp het niet.

ferapont *in de deuropening, ongeduldig* Ik heb het al tien keer gezegd, Andrei Sergejevitsj,

andrei Ten eerste ben ik voor jou niet Andrei Sergejevitsj, maar uw hoogedelgeborene!

ferapont De brandweer, uw hoogedelgeborene, laat vragen of ze door de tuin naar de rivier mogen rijden. Anders moeten ze buitenom, helemaal buitenom – dat is gewoon een straf voor ze...

andrei Goed. Zeg maar dat het goed is.

Ferapont gaat af.

Ik word gek van die mensen. Waar is Olga?

Olga komt vanachter haar kamerscherm tevoorschijn.

Ik wou je vragen, de sleutel van de kast, mag ik die hebben, ik ben de mijne verloren. Jij hebt er toch één, zo'n klein sleuteltje.

Olga geeft hem zonder een woord de sleutel. Irina gaat in haar hoek achter het kamerscherm.

stilte

andrei Wat een vreselijke brand! Nu wordt het minder. Verdomme, die Ferapont heeft me kwaad gemaakt, ik heb zoiets idioots gezegd... uw hoogedelgeborene...

stilte

Waarom zeg je niets, Olga? Het wordt tijd dat we onze stommiteiten laten voor wat ze zijn en elkaar niet voortdurend in de haren zitten, dat lijkt me gezonder...

Masja is hier, Irina ook, mooi zo – kaarten op tafel, laten we voor eens en voorgoed schoon schip maken. Wat hebben jullie tegen mij? Wat?

olga opgewonden Hou op, Androesja. We praten er morgen wel over. Wat een afschuwelijke nacht!

andrei verlegen en verward Wind je niet op.

Ik vraag jullie heel gewoon: wat hebben jullie tegen me? Zeg het maar ronduit.
stem van wersjinin Tram-tam-tam!

masja staat op; luid Tra-ta-ta!

tegen Olga Het beste, Olga.

God zegene je. *gaat naar Irina achter het kamerscherm, kust haar* Slaap wel... Het ga je goed, Andrei. Ga weg, ze zijn erg moe... Praat morgen maar met ze... *gaat af*

olga Echt Androesja, laten we het uitstellen tot morgen... *gaat naar haar hoek achter het kamerscherm* Het is nu tijd om te slapen.

andrei Ik wil alleen maar iets zeggen, dan ga ik. Direct... Ten eerste, jullie hebben iets tegen Natasja, mijn vrouw, en dat heb ik al door vanaf de dag dat ik getrouwd ben. Natasja is een heel goed mens, ze is respectabel, eerlijk en heeft een hoogstaand karakter volgens mij. Ik hou van mijn vrouw en ik respecteer haar, ik respecteer haar en ik wens dat anderen haar ook respecteren. Ik herhaal, zij is een eerlijke, hoogstaande vrouw, en al jullie grieven, neem me niet kwalijk, het zijn gewoon kuren.

stilte

Ten tweede schijnen jullie boos te zijn dat ik geen professor ben geworden en me niet met de wetenschap bezighoud. Maar ik zit in de raad, ik ben lid van de raad en ik acht die functie net zo hoog en heilig als een baan in dienst van de wetenschap. Ik zit in de raad en daar ben ik trots op, als jullie het weten wilt...

stilte

Ten derde... heb ik nog iets te zeggen... Ik heb een hypotheek genomen op het huis, zonder jullie om toestemming te vragen. Dat was fout van me, ja, en ik vraag jullie om vergeving. Schulden hebben me daartoe gedreven...

vijfendertigduizend... kaarten doe ik niet meer, allang niet meer, maar het belangrijkste wat ik kan zeggen om mezelf te rechtvaardigen, is dat jullie, meisjes, een jaargeld krijgen, ik niet... ik had geen enkel inkomen, om het zo maar eens te zeggen...

stilte

koelygin *om de hoek van de deur* Is Masja niet hier? *bezorgd* Waar is ze dan? Wat gek... *gaat weg*

andrei Ze luisteren niet. Natasja is een voortreffelijke, hoogstaande vrouw. *loopt zwijgend op en neer over het toneel, blijft dan staan* Toen ik trouwde dacht ik dat we gelukkig zouden worden... allemaal gelukkig... maar mijn God... *huilt* Mijn lieve zusters, lieve goeie zusters van me, geloof niet wat ik zeg, geloof het niet...

gaat af

koelygin *bezorgd in de deuropening* Waar is Masja? Is Masja niet hier? Dat is te gek. *gaat af*

Alarmklokken, het toneel is leeg.

irina *achter het kamerscherm* Olja! Wie klopt daar tegen de vloer?

olga Dat is dokter Ivan Romanitsj. Hij is dronken.

irina Wat een onrustige nacht!

stilte

Olja! *kijkt om de hoek van het kamerscherm* Heb je het gehoord? De brigade gaat hier weg, ze worden overgeplaatst, naar ergens ver hiervandaan.

olga Dat zijn maar geruchten.

irina Dan blijven we hier allemaal alleen... Olja!

olga Hm?

irina Lieve, lieve schat, ik heb respect voor de baron, ik waardeer hem heel erg, hij is een buitengewoon goed mens, ik zal met hem trouwen, ik ben het met je eens, alleen... laten we naar Moskou gaan? Ik smeeik het je, laten we gaan! Er gaat op de hele wereld niets boven Moskou! Laten we gaan, Olja! Laten we gaan.

vierde bedrijf

De oude tuin bij het huis van de Prozorovs.

Een lange laan met dennebomen, aan het eind daarvan ziet men een rivier. Aan de andere kant van de rivier een bos. Rechts het terras van het huis; op een tafeltje flessen en glazen: er is kennelijk net champagne gedronken. Twaalf uur 's middags. Af en toe voorbijgangers, die van de straat door de tuin naar de rivier gaan; er lopen vlug vijf soldaten voorbij.

Tsjeboetikin in een opgewekte bui, die hem het hele bedrijf niet verlaat – zit in een stoel in de tuin te wachten tot hij geroepen wordt; hij heeft zijn uniformpet op en een wandelstok bij zich. Irina, Koelygin, met een onderscheidingsteken aan een lint om zijn hals – zijn snor is eraf – en Toezenbach nemen op het terras afscheid van Fedotik en Rode, die de trap afkomen en de tuin inlopen; beide officieren zijn in marstenuë.

toezenbach omhelst Fedotik Je bent een beste kerel, we hebben het plezierig gehad met elkaar. *omhelst Rode* Nogmaals... Het ga je goed, beste vriend!

irina Tot ziens!

fedotik Niet tot ziens, maar vaarwel. We zullen elkaar wel nooit meer terugzien.

koelygin Wie weet! *veegt zijn ogen af, glimlacht* Zo meteen begin ik nog te huilen.

irina We komen elkaar vast nog wel eens ergens tegen.

fedotik Over tien, vijftien jaar? Maar dan herkennen we elkaar vast niet meer en stellen ons koeltjes aan elkaar voor... *maakt een foto* Blijf staan... Nog eentje, voor het laatst.

rode *omhelst Toezenbach* Wij zien elkaar nooit meer... *geeft Irina een handkus*
Mijn dank voor alles, voor alles!

fedotik *geïrriteerd* Blijf nou toch staan!

toezenbach Als God het wil, zien we elkaar wèl terug. Jullie moeten ons schrijven, jullie moeten ons beslist schrijven.

rode *laat zijn blik over de tuin gaan* Vaarwel, jullie bomen!

roept Hop-hop!

stilte

Vaarwel echo!

koelygin Jij trouwt nog eens daar in Polen.

Je Poolse vrouwtje zal je omhelzen, en dan zegt ze: ‘Kochany’.

fedotik *kijkt op zijn horloge* Nog een klein uurtje. Van onze batterij gaat alleen Soljonij met de boot, wij marcheren met de troep mee. Vandaag gaan er drie batterijen weg, morgen weer drie – en dan zal het weer rustig en vredig zijn in de stad.

toezenbach En ook verschrikkelijk vervelend.

rode Zeg, waar is Masja Sergejevna?

koelygin Masja is in de tuin.

fedotik We moeten afscheid van haar nemen.

rode Vaarwel, ik moet gaan nu, anders begin ik te janken... *omhelst Toezenbach en Koelygin, geeft Irina een handkus* We hebben het heerlijk gehad hier...

fedotik *tot Koelygin* Voor u, een souvenir – een notitieboekje met een potloodje erbij...

We gaan hierlangs naar de rivier...

Ze gaan weg, allebei kijken ze voortdurend om.

rode *roept* Hop-hop!

koelygin *roept* Vaarwel!

Achter op het toneel komen Fedotik en Rode Masja tegen en nemen afscheid van haar.

irina Ze zijn weg... *gaat op de onderste tree van de trap van het terras zitten*

tsjeboetikin Maar ze hebben vergeten afscheid van me te nemen.

irina En u dan?

tsjeboetikin Ja, hoe het komt, komt het, ik ben het net zo goed vergeten. Nou ja, ik zie ze gauw genoeg terug, morgen reis ik af. Ja... ik heb nog één dag. Over een jaar word ik gepensioneerd, dan kom ik hier terug en dan zal ik de rest van mijn leven bij jullie doorbrengen. Nog één jaar, dan ga ik met pensioen. *stopt de krant in zijn zak en haalt een ander tevoorschijn* Dan kom ik hierheen, bij jullie, en dan ga ik mijn leven radicaal veranderen... dan zal ik heel stil zijn, heel lief... en me keurig en welgemanierd gedragen.

irina U moet uw leven beslist veranderen, lieve vriend. Dat moet u echt doen, hoe dan ook.

tsjeboetikin Ja. Die indruk heb ik ook.

zingt zachtjes

Tarara-boem-di-jee-

't leven valt niet mee...

koelygin U bent onverbeterlijk, Ivan Romanitsj! Onverbeterlijk!

tsjeboetikin Ik zou maar eens bij jou in de leer moeten gaan. Dan zou ik mijn leven wel beteren!

irina Fjodor heeft zijn snor afgeschoren. Kijk nou, dit kan toch niet!

koelygin En waarom niet?

tsjeboetikin Ik zou best kunnen zeggen waar jouw gezicht me aan doet denken – maar ik laat het maar!

koelygin Wat nou! Zo hoort het tegenwoordig, dat is de *modus vivendi*. Onze rector draagt geen snor meer en toen ik inspecteur van het onderwijs werd, heb ik hem ook afgeschoren. Niemand vindt dat het me staat, maar dat kan me niet schelen. Ik ben er content mee. Met snor of zonder snor, ik ben net zo tevreden.

gaat zitten

Op de achtergrond gaat Andrei voorbij; hij duwt een kinderwagen voort met een slapend kind erin.

irina Ivan Romanitsj, lieve beste vriend, ik ben verschrikkelijk ongerust. U was gisteren op de boulevard – wat is daar toch gebeurd?

tsjeboetikin Gebeurd? Niets. Totaal onbelangrijk. *leest de krant* Wat doet het ertoe!

koelygin Er wordt verteld, dat Soljonij en de baron elkaar gisteren op de boulevard vlak voor het theater zijn tegengekomen.

toezenbach Hou je mond. Waar is dat goed voor... *gebaart met zijn hand en gaat het huis in*

koelygin Vlak voor het theater... Soljonij begon de baron op stang te jagen, die verloor toen zijn geduld en heeft iets beledigends teruggezegd...

tsjeboetikin Ik weet van niets. Nonsens allemaal.

koelygin Ergens op een seminarie schreef een leraar eens onder een proefwerk 'nonsensicaal' en toen dacht de leerling dat het Latijn was. *lacht* Buitengewoon grappig. Ze zeggen dat Soljonij verliefd is op Irina en dat hij de baron haat... Dat is te begrijpen. Irina is een schat van een meisje. Ze lijkt zelfs op Masja, ze denkt net zo over de dingen na. Alleen, jij hebt een zachter karakter, Irina. Hoewel, Masja heeft ook een heel lief karakter. Ik hou veel van haar, van Masja.

*vanachter uit de tuin – achter het toneel –
een kreet: 'Hoi, hoi! Hop-hop!'*

irina *opschrikkend* Wat het is, is het, maar ik schrik vandaag van alles en nog wat. *stilte*

Ik heb alles klaarstaan, na het eten breng ik mijn spullen weg. Morgen trouwen we, de baron en ik, en morgen nog gaan we naar de steenfabriek en overmorgen sta ik al voor de klas en dan begint er een nieuw leven. Op de een of andere manier zal God me wel helpen! Toen ik voor mijn onderwijzersexamen slaagde, moest ik zelfs huilen van blijdschap en geluk...

stilte

Zo meteen komt de wagen om mijn spullen
op te halen.

koelygin Dat is allemaal goed en wel, maar erg doordacht kan ik het niet noemen.
Mooie ideeën allemaal, maar niet erg doordacht. Overigens wens ik je van harte
het allerbeste.

tsjeboetikin *ontroerd* M'n lieve schat, m'n oogappel... Je hebt het ver gebracht, ik
kan je niet meer bijhouden. Ik blijf achter, als een oude trekvogel die niet meer
vliegen kan. Vlieg, lieve kinderen, vlieg met God!

stilte

Die snor had jij niet moeten afscheren, Fjodor Iljitsj!

koelygin Nu is het wel genoeg! *zucht* Dus vandaag gaan onze militairen ons
verlaten en herneemt ons leven zijn normale gangetje. Wat er ook verteld mag
worden, Masja is een goeie, hoogstaande vrouw, ik hou heel veel van haar en ben
dankbaar voor mijn lot...

Het lot van de mensen is zo verschillend... Hier bij de belasting werkt een zekere
Kozyrjov. Hij was gelijk met mij op school en werd in de vijfde klas van het
gymnasium weggestuurd, omdat hij domweg het ut consecutivum niet begrijpen
kon. Nu heeft

die man het ontzettend moeilijk, hij is ziek, en als ik hem tegenkom, zeg ik altijd
tegen hem: 'Goeiendag, ut consecutivum!' Ja, zegt hij dan, precies, consecutivum
en dan moet

hij zó hoesten... Ik daarentegen heb mijn leven lang geluk gehad, ik ben gelukkig,

ik ben onderscheiden met de Stanislav – tweede-klas, en leer nu anderen datzelfde uit consecutivum. Nou ben ik natuurlijk een man met een goed stel hersens, ik heb meer hersens dan een heleboel anderen, maar daar zit het hem niet in, het geluk...

In huis wordt op de piano het ‘Gebed van een jonkvrouw’ gespeeld.

irina Morgenavond al hoef ik dat ‘Gebed van een jonkvrouw’ niet meer te horen, en Protopopov hoef ik niet meer te zien...

stilte

Hij zit daar in de salon, die Protopopov, vandaag alweer...

koelygin Is onze directrice er nog niet?

irina Nee. We hebben haar laten roepen.

Als jullie eens wisten hoe moeilijk het voor me is, hier op mijn eentje te wonen, zonder Olja... Ze woont in het gymnasium nu; ze is directrice, de hele dag bezig, en ik ben maar alleen hier, ik verveel me, heb niets te doen, en kan de kamer waarin ik woon niet meer zien... Ik heb dan ook voor mezelf besloten: als het mij niet gegeven is om in Moskou te wonen, dan maar niet. Het zal mijn noodlot wel zijn, niets aan te doen... Alles ligt in Gods hand, zo is het, 't is waar... Nikolaj Lwovitsj heeft me gevraagd om met hem te trouwen... Ja... Nou? Ik heb erover nagedacht en mijn besluit genomen. Hij is een goed mens, bijzonder goed zelfs... En ineens was het net of mijn ziel vleugels had gekregen, ik was blij, mijn hart was opgelucht en ik kreeg weer zin om te werken, te werken... Alleen is er gisteren iets voorgevallen, en nu heb ik het angstige gevoel dat me iets boven mijn hoofd hangt...

tsjeboetikin Nonsensicale nonsens!!

natasja *door het raam* De directrice!

koelygin Daar is de directrice! Ga mee!

Hij gaat met Irina naar binnen.

tsjeboetikin *leest de krant; begint zachtjes te zingen*

Tarara-boem-di-jee...

wie zit doet niet meer mee...

Masja komt op; op de achtergrond duwt Andrei de kinderwagen voort.

masja Die zit daar ook maar te zitten...

tsjeboetikin Nou en?

masja *gaat zitten* Niets...

stilte

Heeft u van mijn moeder gehouden?

tsjeboetikin Heel veel, ja.

masja En zij ook van u?

tsjeboetikin *na een stilte* Dat weet ik niet meer.

masja Is die van mij hier? Zo praatte onze keukenmeid Marta altijd over haar politieagent: die van mij. Is die van mij hier?

tsjeboetikin Nog niet.

masja Als je het geluk altijd alleen maar bij stukjes en beetjes hebt gekregen en het dan verliest, zoals ik, dan word je langzaam maar zeker grof en kwaadaardig...

wijst op haar borst Het kookt hier vanbinnen... *kijkt naar haar broer Andrei, die de kinderwagen voortduwt* Kijk onze Andrei nou toch eens, ons broertje... Alle hoop is vervlogen. Duizenden mensen hebben een klok opgehesen, er zijn kosten noch

moeite gespaard en ineens dondert die klok op de grond en is er niks meer van over. Zomaar ineens! Net als Andrei...

andrei Wanneer zal er eindelijk weer rust zijn hier in huis? Al dat lawaai!

tsjeboetikin Gauw genoeg! *kijkt op zijn horloge* Ik heb een ouderwets horloge, met slagwerk... *windt het horloge op, het slaat*

De eerste, tweede en vijfde batterij vertrekken om één uur precies...

stilte

En ik ga morgen.

andrei Voorgoed?

tsjeboetikin Weet ik niet. Misschien kom ik over een jaar terug. Ofschoon de duivel het weten mag... Wat maakt het uit...

Men hoort harp- en vioolspel ver weg.

andrei De stad zal uitgestorven lijken. Alsof ze haar een slaapmuts hebben opgezet.

stilte

Gisteren is er iets gebeurd – bij het theater, iedereen praat erover, alleen ik weet van niks.

tsjeboetikin Niks. Geleuter. Soljonij begon de baron te sarren, die werd toen razend, beledigde hem, en tenslotte voelde Soljonij zich verplicht om de baron uit te dagen tot een duel. *kijkt op zijn horloge* Het is zover, geloof ik... Half één, in het bos daar, je kan het van hieruit zien, aan de overkant van de rivier... Pief-paf! *lacht* Soljonij verbeeldt zich dat hij een soort Lermontov is, en schrijft zelfs gedichten. Zonder gekheid, maar dit is nu al zijn derde duel.

masja Van wie?

tsjeboetikin Van Soljonij.

masja En van de baron?

tsjeboetikin Hoezo, van de baron?

masja Ik ben helemaal in de war... Ik bedoel, ik vind toch dat zoiets niet kan, je mag het niet goedvinden. Hij zou de baron wel eens kunnen verwonden of zelfs doden.

tsjeboetikin De baron is een beste kerel maar een baron meer of minder – wat maakt het uit? Laat ze toch! Het maakt niks uit! *achter in de tuin geroep: ‘Hoi-hoi, bop-hop!’* Je zal nog wat beleven straks. Dat is Skortsov, de secondant. Die zit al in de boot.

stilte

andrei Een duel aangaan, of erbij zijn als arts, is volgens mij immoreel.

tsjeboetikin Dat lijkt maar zo... Wij bestaan niet, niks bestaat er op de wereld, het is alleen maar schijn, ons hele bestaan... en wat maakt het dan nog uit allemaal!

masja Dat gepraat! De godganselijke dag gepraat en gepraat!

Ze loopt weg.

Je leeft al in een klimaat waarin het ieder ogenblik kan gaan sneeuwen en dan ook nog al dat gepraat.

Ze blijft staan.

Ik ga daar niet naar binnen. Ik kan het niet... Als Wersjinin komt, waarschuw me dan... *loopt de laan af* Daar gaan de trekvogels al... *kijkt omhoog* Zwanen of wilde ganzen... Lief zijn ze, mijn geluksvogels... *gaat af*

andrei Het zal leeg worden in huis. De officieren weg, u weg, mijn zuster gaat trouwen en ik blijf hier alleen achter.

tsjeboetikin En je vrouw?

Ferapont komt op met paperassen.

andrei Je vrouw is je vrouw. Ze is een brave, fatsoenlijke, nou ja, ze is best een goeie vrouw, maar daarnaast is ze soms zo laag bij de gronds, dan heeft ze het niveau van een primitief, blind, harig dier! In ieder geval is ze geen mens. Ik zeg u dit als vriend, u bent de enige bij wie ik mijn hart kan uitstorten. Ik hou van Natasja, zeker, maar soms vind ik haar zo ontstellend vulgair dat ik niet weet waar ik het zoeken moet en dan begrijp ik niet waarom, wat de reden is dat ik van haar hou of tenminste van haar gehouden heb...

tsjeboetikin *staat op* Ik ga morgen weg, m'n beste, we zien elkaar misschien nooit meer terug, ik zal je één goede raad geven. Zet je hoed op, pak je stok in je hand en ga weg...

Ga weg en loop door... Loop door en kijk nooit meer om. En hoe verder je weggaat,
des te beter.

Soljonij loopt achter over het toneel met twee officieren; hij ziet Tsjeboetikin, draait zich om en gaat naar hem toe, de officieren lopen door.

soljonij Dokter, het is tijd! 't Is al half één. *groet Andrei*

tsjeboetikin Zo meteen. Wat hangen jullie me allemaal de keel uit.

tot Andrei Als iemand naar me vraagt, Androesja, zeg dan dat ik zó weer terug ben... *zucht* Oi-joi-joi-joi-joi!

soljonij Hij kreeg geen woord meer uit zijn bek, want de beer zat op zijn nek. *loopt met*

de dokter mee Wat loopt u te zuchten, ouwe heer?

tsjeboetikin Ach!

soljonij Bent u niet lekker, is er iets mis?

tsjeboetikin Kiplekker, zo gezond als een vis!

soljonij De ouwe heer windt zich op over niets. Ik zal het heus niet te gek maken, ik schiet hem alleen maar heel eventjes aan, als een houtduif. *haalt parfum uit zijn zak en besprenkelt zijn handen* Ik heb vandaag al een hele fles opgemaakt, maar ze ruiken nóg.

'n Lijkenlucht hebben ze.

stilte

Tja... Herinnert u zich nog 't gedicht:

En hij, de opstandige, zocht de storm,
alsof een storm ooit de vrede bracht.

(...)

tsjeboetikin Ja.

Hij kreeg geen woord meer uit zijn bek,
want de heer zat op zijn nek.

Tsjeboetikin gaat af met Soljonij.

Men hoort geroep: 'Hop-bop! Hoi-hoi!'

Andrei en Ferapont komen op.

ferapont U moet die papieren tekenen...

andrei *nerveus* Laat me met rust. Laat me.

Ik smeeek het je! *af met de kinderwagen*

ferapont Daar zijn papieren toch voor, om ondertekend te worden.

Hij loopt naar de achtergrond van het toneel. Irina en Toezenbach komen op, hij met een strooien hoed op. Koelygin loopt over het toneel en roept: 'Oehoe, Masja, oehoe!'

toezenbach Ik geloof dat hij de enige is in de hele stad die blij is dat de militairen vertrekken.

irina Dat is te begrijpen.

stilte

Het zal een dooie boel worden in onze stad.

toezenbach *kijkt op zijn horloge* Liefste, ik ben zo weer terug.

irina Waar ga je heen?

toezenbach Ik moet even de stad in, en dan... mijn vrienden uitgeleide doen.

irina Niet waar... Nikolai, waarom ben je vandaag zo afwezig?

stilte

Wat is er gisteren bij het theater gebeurd?

toezenbach *ongeduldig gebarend* Ik ben over een uurtje weer bij je terug. *kust haar handen* Mijn aller-allerliefste... *kijkt haar aan* Al vijf jaar hou ik nu van je en nog steeds vind ik het niet gewoon, iedere dag word je mooier voor mij. Dat prachtige, verrukkelijke haar! Die ogen! Morgen neem ik je mee, weg van hier, we gaan werken, we worden rijk, mijn dromen zullen in vervulling gaan. Jij zal gelukkig worden. Alleen, dat ene... dat éne: je houdt niet van me.

irina Dat kan ik niet, niets aan te doen. Ik zal een trouwe, volgzame vrouw voor je zijn, maar liefde kan ik je niet geven, zo is het nou eenmaal. *huilt* Ik heb nog nooit in mijn leven liefgehad. O, ik heb zo vaak gedroomd van de liefde, ik droom er al zo lang van, dag en nacht, maar mijn hart is net een kostbare vleugel die op slot zit – en de sleutel is zoek.

stilte

Je kijkt zo onrustig.

toezenbach Ik heb de hele nacht niet geslapen. Niets in mijn leven is erg genoeg om mij bang te maken, maar die sleutel die zoek is, verscheurt mijn hart, ik kan er niet van slapen... Zeg iets tegen me.

stilte

Zeg iets tegen me...

irina Wat? Wat moet ik zeggen? Wat?

toezenbach Iets.

irina Hou op! Hou op!

stilte

toezenbach Wat een onzin, hè, wat kunnen belachelijke kleinigheden soms, zomaar, een enorme betekenis krijgen! Je lacht erom, zoals vroeger, je vindt het allemaal onzin, maar je merkt ook dat je de kracht niet hebt om ertegen in te gaan. Ach, laten we er maar niet meer over praten! Ik ben blij! Het is alsof ik die dennenbomen, die esdoorns, die berken daar, voor het eerst van mijn leven zie, en zij kijken allemaal zo nieuwsgierig naar mij, net of ze ergens op wachten! Wat een

prachtige bomen – als je goed nagaat zou het leven in hun schaduw ook prachtig moeten zijn.

geroep: 'Hoi-hoi! Hop-hop!'

Ik moet gaan, 't is tijd... Kijk, die boom daar is dood, maar toch wiegt hij nog samen met de andere in de wind. Zo zal ik, denk ik, als ik doodga, ook nog deelhebben aan het leven op de een of andere manier. Vaarwel, mijn liefste... *kust haar handen* De papieren die je me gegeven hebt liggen bij mij op tafel onder de kalender.

irina Ik ga met je mee.

toezenbach *onrustig* Nee, nee! *gaat haastig weg, blijft in de laan staan* Irina!

irina Wat?

toezenbach Ik heb nog geen koffie gehad vandaag. Laat ze wat voor me zetten. *gaat snel af*

Irina staat in gedachten, loopt dan naar achteren op het toneel en gaat op de schommel zitten. Andrei komt op met de kinderwagen; Ferapont verschijnt.

ferapont Andrei Sergejitsj, die papieren zijn toch niet van mij, maar van het kantoor. Ik heb ze niet bedacht.

andrei O, waar, waar zijn ze gebleven, de

jaren van vroeger, toen ik jong was, vrolijk, verstandig, toen ik nog dromen kon en schitterende ideeën had, toen heden en toekomst nog vervuld waren van hoop?

Waardoor komt het dat we vanaf het begin

van ons leven al zo saai zijn, zo grauw, oninteressant, lui, onverschillig, nutteloos, ongelukkig... Onze stad bestaat zowat tweehonderd jaar en heeft honderdduizend

inwoners maar geen mens onderscheidt zich van de anderen, geen helden in het verleden, in het heden geen geleerden, geen kunstenaars, niets, niemand die op een of andere manier opvalt, op wie je jaloers zou kunnen zijn, die je zou inspireren, wiens voorbeeld je zou willen volgen... waar ze zich mee bezighouden is eten, drinken, slapen, om tenslotte dood te gaan... en dan komen er weer anderen, die ook eten, drinken en slapen, en om niet helemaal af te stompen van verveling vullen ze voor de verandering hun leven met dubieuze kletspraatjes, vodka, kaarten, ze lichten elkaar op, de vrouwen bedriegen hun mannen, de mannen liegen en doen of ze niets zien en niets horen en al dat banale gedoe drukt een dodelijk stempel op de kinderen, de goddelijke vonk in ze dooft uit en ze worden net zo armzalig en eenvormig als de rest, net zo wezenloos als hun vaders en moeders.

tot Ferapont, boos Wat moet je?

ferapont Wat? U moet die papieren tekenen.

andrei Je verveelt me.

ferapont *geeft hem de papieren* Zonet vertelde de portier van het

belastingkantoor... In Petersburg, zei hij, was het van de winter tweehonderd graden onder nul...

andrei Het is weerzinwekkend, het leven van nu... Als ik daartegenover aan de toekomst denk, is het mooi en goed. Dan voel ik me vrij en opgelucht; en in de verte schittert een licht, ik zie de vrijheid, ik zie hoe ik en mijn kinderen verlost

zullen zijn van dit nietsdoen, van kvas, van ganzenvlees met kool, van het middagdutje, van dit laag bij de grondse geparasiteer...

ferapont Er moeten tweeduizend mensen zijn doodgevroren. En het volk, zei hij, dat was in paniek. In Petersburg was het, of in Moskou – dat weet ik niet meer.

andrei *in een vlaag van tederheid* Mijn lieve, mooie, lieve zusters! *in tranen* Masja, mijn zuster...

natasja *door het raam* Wie praat hier zo luid? Jij, Androesja? Je maakt Sofotsjka wakker.

Il ne faut pas faire du bruit, la Sophie est dormée déjà. Vous êtes un ours. *maakt zich kwaad* Als je wilt kletsen, geef de kinderwagen dan aan iemand anders.

Ferapont, neem de kinderwagen over van meneer!

ferapont Tot uw dienst. *pakt de kinderwagen*

andrei *confuus* Ik praat toch heel zachtjes.

natasja *aan het raam, haar zoon liefkozend* Bobik! Ondeugende Bobik! Stoute Bobik!

andrei *kijkt de papieren door* Het is goed, ik zal ze doorkijken en tekenen wat ik moet tekenen, en dan breng jij ze terug naar kantoor... *gaat naar binnen, lezend in de papieren; Ferapont duwt achter op het toneel de kinderwagen voort*

natasja *aan het raam* Bobik, hoe heet je mama dan? Lieverd, mijn lieverdje! En wie is dat? Dat is tante Olga, zeg 'ns 'dag' tegen tante! Dag tante Olja!

Straatmuzikanten, een man en een jong meisje, spelen viool en harp; uit huis komen Wersjinin, Olga en Anfisa. Ze luisteren even zonder te spreken; Irina komt op.

olga Onze tuin lijkt wel de openbare weg. Iedereen loopt en rijdt er maar doorheen.

Njanja, geef wat aan die muzikanten!...

anfisa *geeft de muzikanten wat* Ga met God, beste mensen.

De muzikanten buigen en gaan weg.

Een bitter stuk brood! Stakkers! Met een volle buik ga je niet op straat staan spelen!

tot Irina Dag Arisja! *kust haar* Ach, kindlief, nu heb ik een leventje! Zoals ik nu woon! Op het gymnasium, in de dienstwoning, samen met Oljetsjka – dat onze lieve Heer me dat op mijn ouwe dag heeft vergund! Nog nooit in mijn leven heb ik het zo goed gehad, zondig mens dat ik ben... Een grote woning, een dienstwoning en ik heb een hele kamer en een bed voor mij alleen. Alles van de staat. Als ik 's nachts wakker word – o lieve Heer, heilige moeder Gods, dan bestaat er geen gelukkiger mens dan ik.

wersjinin *kijkt op zijn horloge* Wij marcheren zo meteen af, Olga Sergejevna. Het wordt mijn tijd.

stilte

Ik wens je alle, alle goeds... Waar is Masja Sergejevna?

irina Ergens in de tuin... Ik zal haar gaan zoeken.

wersjinin Als je zo lief wilt zijn. Ik heb haast.

anfisa Ik ga met je mee. *roept* Masjenka, oehoe! *gaat met Irina mee tot achter in de tuin* Oehoe! Oehoe!

wersjinin Aan alles komt een eind. Wij moeten afscheid nemen. *kijkt op zijn*

horloge De stad heeft ons een soort lunch aangeboden, met champagne en al, de

burgemeester hield een toespraak, ik at en luisterde, maar mijn hart was hier, bij jullie. *laat zijn blik door de tuin gaan* Ik ben aan jullie gewend geraakt.

olga Zullen wij elkaar ooit nog eens terugzien?

wersjinin Zeker niet. Mijn vrouw en mijn twee dochtertjes blijven nog één, twee maanden hier. Mag ik vragen, als er iets gebeurt of als ze iets nodig hebben...

olga Ja ja, natuurlijk, daar kunt u op rekenen.

stilte

Morgen zal er geen soldaat meer in de stad zijn, alles wordt dan herinnering, en voor ons begint er natuurlijk een nieuw leven...

stilte

Alles gaat anders dan je denkt. Ik wou geen directrice worden, maar nu ben ik 't toch. En we zullen ook niet naar Moskou gaan...

wersjinin Nou... bedankt voor alles... Vergeef me, als 't niet allemaal gegaan is zoals 't misschien had moeten gaan... Ik heb veel, erg veel gepraat, vergeef me dat ook maar en bewaar een goeie herinnering aan me.

olga *veegt haar ogen af* Waar blijft Masja nou...

wersjinin Wat moet ik verder ten afscheid nog zeggen? Waarom filosoferen? *lacht*

Het leven is moeilijk. 't Schijnt voor velen van ons benauwd en vrij hopeloos te zijn, maar toch wordt het steeds lichter en gemakkelijker en uit alles blijkt dat de tijd niet veraf meer is dat het leven voor iedereen helder en duidelijk zal zijn. *kijkt op zijn horloge* 't Is mijn tijd, 't is tijd! In vroeger tijden waren de mensen bezig met oorlog voeren, hun hele leven bestond uit veldtochten, overvallen en overwinningen. Dat is weliswaar allemaal allang achterhaald, maar er is een

enorme lege plek overgebleven, die wij voorlopig nog niet kunnen invullen: de mensheid is hartstochtelijk op zoek en vindt het natuurlijk ook wel. Alleen, als dat nou maar eens opschoot.

stilte

Weet je, je zou ieder mens dat wil werken moeten helpen en opvoeden, dan zou die opvoeding op zijn beurt weer werkwilligen opleveren. *kijkt op zijn horloge* Maar ik moet gaan.

olga Daar komt ze!

Masja komt op.

wersjinin Ik kom afscheid nemen.

Olga gaat een beetje afzijdig staan om bij het afscheid niet te storen.

masja *kijkt hem aan* Het ga je goed. *lange kus*

olga Laat nou, laat nou...

Masja snikt heftig.

wersjinin Schrijf me... Vergeet me niet! Laat los... Het is tijd Olga Sergejevna, neem haar mee... ik moet... gaan, mijn tijd ik kom te laat... *ontroerd kust hij*

Olga's hand, omhelst Masja nog één keer en gaat snel af

olga Genoeg Masja, hou op, liefje...

Koelygin komt op.

koelygin *verlegen* Geeft niks, laat maar huilen, laat haar maar... Mijn goede Masja, mijn liefste Masja... Je bent mijn vrouw en ik ben gelukkig, wat er ook geweest mag zijn... Ik beklaag me niet, ik verwijt je ook niets... Dààr, Olga is

mijn getuige... We beginnen ons leven opnieuw net als vroeger, en je zal van mij geen woord, geen toespeling horen...

masja *onderdrukt haar gesnik* Een groene eik aan het golvende zeestrand, in glanzende gouden ketens gevangen... glanzende gouden ketens... Ik word gek... Een groene eik... Het golvende zeestrand...

olga Kom tot jezelf, Masja... toe nou, rustig... Geef haar een beetje water...
masja Ik huil niet meer.

koelygin Ze huilt al niet meer... de schat... *een doffe knal in de verte*

masja Een groene eik aan 't golvende zeestrand, in glanzende gouden ketens gevangen... Een groene kat... 'n groene eik... Ik haal alles door elkaar... *drinkt water* Een mislukt leven... ik hoef niet meer... ik ben zo weer rustig... Het maakt niks uit... 't golvende zeestrand, wat betekent dat toch? Waarom heb ik aan één stuk door dat woord in mijn hoofd? Ik ben helemaal in de war.

Irina komt op.

olga Rustig nou, Masja. Zie je wel, goed zo... Kom, we gaan naar binnen.

masja *driftig* Ik ga daar niet naar binnen.

Ze snikt, maar houdt meteen weer op.

Ik wil dat huis niet in, en ik doe het niet ook...

irina Kom, laten we hier nog even gaan zitten, we hoeven niets te zeggen. Ik ga in ieder geval weg morgen...

stilte

koelygin Gisteren heb ik van een jongen in de derde klas deze baard en snor afgenomen... *doet baard en snor om* Precies de Duitse leraar... *lacht* Waar of niet? ...Grappenmakers, die jongens.

masja 't Is waar, je lijkt op die Duitser van jullie.

olga *lacht* Ja.

Masja huilt zachtjes.

irina Genoeg, Masja!

koelygin Als twee druppels water...

Natasja komt op.

natasja *tegen het kamermeisje* Wat? Protopopov, Michail Ivanitsj, past op Sofotsjka, en Andrei Sergejevitsj moet gaan rijden met Bobik. Je hebt je handen vol aan die kinderen...

tegen Irina Irina, jij vertrekt morgen – wat jammer. Blijf nog een weekje.

Ze ziet Koelygin, geeft een gil; hij lacht en doet snor en baard af.

Ben jij helemáál, ik schrik me dood.

tot Irina Ik ben zo aan je gewend geraakt, denk maar niet dat het gemakkelijk voor me zal zijn als ik je niet meer om me heen zie. In jouw kamer stop ik Andrei met zijn viool – kan ie er rustig op los fiedelen – en in zijn kamer komt Sofotsjka. Een enig, een heerlijk kind! Zo'n schat van een meisje. Vanmorgen keek ze me met zulke ogen aan en toen zei ze 'Mamma'!

koelygin Een mooi kind, dat is zo.

natasja Dus morgen al ben ik hier alleen. *zucht* Om te beginnen laat ik die dennen-

bomen omhakken, de hele laan en dan
hier die esdoorn... Die ziet er 's avonds
zo afschuwelijk uit.

tegen Irina Liefje, die ceintuur staat je echt niet hoor... Smakeloos... Je moet er
iets lichts op dragen. En hier laat ik overal bloemen planten, niks dan bloemen, wat
zal dat lekker ruiken... *streng* Waarom ligt die vork hier op de bank? *gaat het huis*
in, tegen het kamermeisje Waarom ligt die vork hier op de bank, vraag ik?
schreeuwt Hou je mond!

koelygin Wat gaat ze weer tekeer!

Achter het toneel horen we marsmuziek; iedereen luistert.

olga Daar gaan ze.

Tsjeboetikin komt op.

masja Daar gaan ze, onze mannen. Nou ja... Goeie reis, veel geluk!

tot haar echtgenoot We moeten naar huis... Waar zijn mijn hoed en mijn sjaal?

koelygin Die heb ik naar binnengebracht...

Ik haal ze meteen... *gaat naar binnen*

olga Ja, nu kunnen we allemaal naar huis.

't Is tijd.

tsjeboetikin Olga Sergejevna?

olga Wat?

stilte

Wat is er?

tsjeboetikin Niks... Ik weet niet hoe ik het je zeggen moet... *fluistert Olga iets in het oor*

olga *geschrokken* Dat kan niet!

tsjeboetikin Ja... Wat een geschiedenis...

Ik ben moe, ik ben doodop – ik wil niet meer praten. *geïrriteerd* Bovendien, wat maakt 't uit!

masja Wat is er gebeurd?

olga *omhelst Irina* Wat een verschrikkelijke dag vandaag... Ik weet niet hoe ik het je zeggen moet, liefje...

irina Wat is er dan? Zeg op: wat is er? In godsnaam!

tsjeboetikin De baron is zojuist in een duel doodgeschoten.

irina *huilt zachtjes* Ik heb het geweten, ik heb het geweten...

tsjeboetikin *gaat op de achtergrond van het toneel op een bank zitten* Ik ben nergens meer... *haalt een krant uit zijn zak* Laat ze maar een beetje huilen...

Tarara-boem-di-jee... ik zit, ik doe niet mee... Wat maakt het uit!

De drie zusters staan heel dicht tegen elkaar aan.

masja O, hoor toch, die muziek. Ze gaan weg van ons, allemaal, één is er al voorgoed weggegaan, wij blijven alleen achter om ons leven weer van voren af aan te beginnen. We moeten leven... we moeten leven...

irina *legt haar hoofd tegen Olga's borst* Er komt een tijd dat iedereen weet waar het allemaal goed voor geweest is, dit lijden, dit verdriet, dan zijn er geen geheimen meer en tot zolang moeten we leven, moeten we werken, werken, anders niks.

Morgen ga ik weg, alleen, ik ga lesgeven op school en ik ga mijn hele verdere leven wijden aan degenen die het misschien nodig hebben. Nu is het herfst, het is zo winter, alles zal onder de sneeuw liggen en ik zal werken, werken...

olga omarmt haar beide zusters De muziek speelt zo vrolijk, zo opgewekt, dat een mens ernaar verlangt om te leven! O, mijn God!

De tijd gaat voorbij en we zullen voor eeuwig verdwijnen, ze zullen ons vergeten, onze gezichten, onze stemmen, ze zullen vergeten met hoevelen we waren, maar ons verdriet zal in vreugde veranderen voor ons nageslacht, er zal geluk en vrede zijn op de wereld en men zal degenen die nu leven met een goed woord gedenken, en ze zegenen. O, lieve zusters, ons leven is nog niet voorbij. We zullen leven! De muziek speelt zo vrolijk, zo blij, nog maar even, denk ik, en we zullen ontdekken waarvoor we leven, waarvoor we lijden... O, als we dat eens wisten, als we dat eens wisten.

De muziek klinkt hoe langer hoe zachter. Koelygin komt blijmoedig lachend met de hoed en de sjaal aanzetten, Andrei duwt de kinderwagen voort, waar Bobik in zit.

tsjeboetikin zingt zacht

Tarara-boem-di-jee... wie zit,

doet niet meer mee...

leest in zijn krant Wat maakt het uit, wat maakt het uit!

olga Als we dat eens wisten, als we dat eens wisten!

Drie zusters ging, in deze vertaling vanuit het Russisch, in première bij Het
Publiekstheater

op 30 september 1978 in de Stadsschouwburg van Amsterdam

andrei Jules Croiset

natasja Mariëlle Fiolet

olga Sigrid Koetse

masja Petra Laseur

irina Christine Ewert

koelygin Siem Vroom

wersjinin Carol Linssen

toezenbach Wim van der Grijn

soljonij Johan Ooms

tsjeboetikin Max Croiset

fedotik Alexander van Heteren

rode Laurens Spoor

ferapont Joan Remmelts

anfisa Wiesje Bouwmeester

kamer- kindermeisje Maya Kunst

Regie Ton Lutz

Anton Tsjechov (1860-1904) studeerde medicijnen in Moskou. Zijn studie oefende een beslissende invloed op hem uit; hij zag in de wetenschap het werktuig voor de vooruitgang.

Hij was grootmeester van het korte verhaal en toonaangevend toneelschrijver.

Platonov, zijn eerste toneelstuk, dat hij schreef toen hij nog studeerde (waarschijnlijk in 1878), werd pas na zijn dood in een kluis gevonden.

Toneelwerk:

*Platonov** – 1878

Ivanov – 1887-1889

*De meeuw** – 1896

*Oom Wanja** – 1897

*Drie zusters** – 1900-1901

*De kersentuin** – 1903-1904

Eenakters:

*Langs de grote weg** – 1885

Een zwanenzang – 1887-1888

De beer – 1888

Het huwelijksaanzoek – 1888-1889

*De bruiloft** – 1889-1890

Onreine treurspelen – 1889-1890

Het jubileum – 1891

Over de schadelijkheid van tabak – 1902

* Deze teksten zijn uitgegeven in de reeks van
De Nieuwe Toneelbibliotheek

Chiem van Houweninge (1940) is acteur en scenarioschrijver. Hij studeerde Culturele Antropologie en Dramaturgie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1965 stapte hij over naar de Amsterdamse Toneelschool waar hij in 1969 eindexamen deed. Hij debuteerde in *De rozenoorlogen* en speelde aansluitend bij het Nieuw Rotterdams Toneel, het Amsterdams Toneel en het Publiekstheater. Daarnaast schreef hij vele toneelstukken, tv- en filmscenarios (o.a. *Zeg eens A* en *Oppassen*).

Samen met Ton Lutz vertaalde hij vijf toneelstukken van Tsjechov vanuit het Russisch, omdat hij in militaire dienst opgeleid was tot vertaler/tolk Russisch. Van Houweninge maakte de eerste versie van de vertaling, waarna Lutz en hij samen de tekst definitief maakten.

Ton Lutz (1919-2009) was acteur, regisseur en artistiek leider. Hij werkte voor verschillende gezelschappen zoals het Nederlands Volkstoneel, Toneelgroep Comedia, de Nederlandse Comedie, het Rotterdams Toneel, Zuidelijk Toneel Globe en het Publiekstheater. Bij Zuidelijk Toneel Globe in Eindhoven werd Lutz artistiek leider, als opvolger van Karl Guttman. Hier bracht hij zijn grote kennis van Tsjechov in, opgedaan bij de Russische regisseur Pjotr Sjarov, die na de Tweede Wereldoorlog in Nederland werkte.

Anton Tsjechov (1860-1904) studeerde medicijnen in Moskou. Zijn studie oefende een beslissende invloed op hem uit; hij zag in de wetenschap het werktuig voor de vooruitgang.

Hij was grootmeester van het korte verhaal en toonaangevend toneelschrijver.

Platonov, zijn eerste toneelstuk, dat hij schreef toen hij nog studeerde (waarschijnlijk in 1878), werd na zijn dood in een kluis gevonden.

Toneelwerk:

*Platonov** – 1878

Ivanov – 1887-1889

*De meeuw** – 1896

Oom Wanja – 1897

Drie zusters – 1900-1901

De kersentuin – 1903-1904

Eenakters:

*Langs de grote weg** – 1885

Een zwanenzang – 1887-1888

De beer – 1888

Het huwelijksaanzoek – 1888-1889

*De bruiloft** – 1889-1890

Onreine treurspelen – 1889-1890

Het jubileum – 1891

Over de schadelijkheid van tabak – 1902

* Deze teksten verschenen eerder in de reeks van De Nieuwe Toneelbibliotheek (# 82, 88 en 272)

Chiem van Houweninge (1940) is acteur en scenarioschrijver. Hij studeerde Culturele Antropologie en Dramaturgie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1965 stapte hij over naar de Amsterdamse toneelschool waar hij in 1969 eindexamen deed. Hij debuteerde in *De rozenoorlogen* en speelde aansluitend bij het Nieuw Rotterdams Toneel, het Amsterdams Toneel en het Publiekstheater. Daarnaast schreef hij vele toneelstukken, tv- en filmscenarios (o.a. *Zeg eens A* en *Oppassen*)

Samen met Ton Lutz vertaalde hij vijf toneelstukken van Tsjechov vanuit het Russisch, omdat hij in militaire dienst opgeleid was tot vertaler/tolk Russisch. Van Houweninge maakte de eerste versie van de vertaling, waarna Lutz en hij samen de tekst definitief maakten.

Ton Lutz (1919-2009) was acteur, regisseur en voormalig artistiek leider. Hij werkte voor verschillende gezelschappen zoals het Nederlands Volkstoneel, Toneelgroep Comedia, de Nederlandse Comedie, het Rotterdams Toneel, Zuidelijk Toneel Globe en het Publiekstheater. Bij Zuidelijk Toneel Globe in Eindhoven werd Lutz artistiek leider, als opvolger van Karl Guttman. Hier bracht hij zijn grote kennis van Tsjechov in, opgedaan bij de Russische regisseur Pjotr Sjarov die na de Tweede Wereldoorlog in Nederland werkte.